

Հ. ԿՈՍՏԱՆՅԱՆ

ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

Մ Ե Ր Տ Ն Տ Ե Ս Ա Կ Ա Ն
Շ Ի Ն Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Յ Ա Ն
Հ Ե Ր Թ Ա Կ Ա Ն Խ Ն Դ Ի Ր Ն Ե Ր Ը

Պ Ե Տ Մ Կ Ա Ն Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Գ Զ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն — 1929

338.98(47.92)
4-75

2802-Ը/1930/684

1585

38.98(47.925) Զ. ԿՈՍՏԱՆՅԱՆ

4-75

ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ՄԵՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1929

60147.66

ՊԵՏՏՐԱՏԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐԱՆ ՅԵՐԵՎԱՆՈՒՄ
 Գրառես. № 2732 (բ.) Հր. № 1075 Պատվ. № 912
 Տիրաժ 5000

ՄԵՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ջնկ. Հ. Կոստանյանի նաոր ՀԿ (բ) Կ Կենտրոնի 3-րդ պլենումին

Հնկերներ, պեմդայի ու պղնձահանքերի հարցը Հայկական կա-
 բուր նշանակություն ունի մեզ համար: Այդ հարցերը սերտ կերպով
 կապված են մեր յերկրի ինդուստրիացման հետ. իսկ չերկրի ինդուս-
 տրիացումը, նրա արագ ընթացքը սոցիալիստական ռեկոնստրուկցիայի
 ուղիով մեր բոլոր աշխատանքների առանցքն է կազմում: Այդ հար-
 ցերի քննությունն էլ ավելի կարևորագույն նշանակություն է
 ստանում այն տեսակետից, վոր մեր բացերն ու հաջողությունները
 նման կոնկրետ բնագավառներում պայմանավորում են մեր յերկրի
 հնգամյա պլանի իրականացումը, յերևան են հանում այն պայման-
 ներն ու հնարավորությունները, վորոնք վճռական նշանակություն
 ունեն յերկրի սոցիալիստական շինարարություն հնգամյա պլանի
 լրիվ ու հաջող կիրառման համար:

Քիչ չի անցել այն պահից, ինչ յերկար ու լարված աշխատանք-
 ների հետևանքով ավարտվեց, քննվեց ու ընդունվեց հնգամյա պլանը:
 Նախ 16-րդ համամիութենական կուսակական կոնֆերանսը, ա-
 պա պրոլետարական գիտատուրայի գերագույն մարմինը՝ Խորհուրդ-
 ների 5-րդ համամիութենական համագումարը քննեց ու վավերացրեց
 այդ պատմական դոկումենտը, վորը շատ ճշգրիտ կերպով վորա-
 կում են իբր «մեծ աշխատանքների» պլան, վորովհետև այն ինդի-
 ները, վոր գնում է մեր առաջ այդ պլանը շինարարության բոլոր
 ասպարեզներում, իսկապես վոր հսկայական ու անսխալ թաց աշխա-
 տանքներ են:

Հնթացիկ տնտեսական տարին հնգամյա պլանի առաջին տարին
 է և և ալդ տեսակետից նա շատ բան պիտի սովորեցնի մեզ հետագա հա-
 ջող աշխատանքների համար: Մինչև հնգամյա պլանի առաջին, վճռա-
 կան տարվա վերջը մնացել է կարճ ժամանակ: Պլանային մարմինները
 տենդագին աշխատանք են տանում՝ ճշտելու հնգամյակի յերկրորդ տար-

վա՝ 29—30 թ. վերստուգել թվերը: Այստեղ պիտի նշել, վոր շատ քիչ է արված հնգամյա պլանի ելույթյան ժողովրդականացման համար, վորպեսզի լայն մասսաները լավ ծանոթ լինեն նրա կոնկրետ բովանդակության հետ, վորպեսզի պատշաճ կերպով բացատրվեն արտադրողական խնդիրները, վորպեսզի հասկանալի լինի ամեն մեկին, թե ինչ է տալիս նրա իրականացումը լայն մասսաների տնտեսական ու կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու համար, վորպեսզի ամեն մեկը գիտակցի, թե վորչափ է ամրացնում նա սոցիալիստական չեքկերի դասակարգային դիրքերը հանդեպ թշնամի կապիտալիստական չեքկերների: Եւ բոլորի համար հարկավոր է ավելի յերկար, Թողուն ու սխտեմատիկ աշխատանք:

Պարզ է, վոր ընթացիկ շրջանի ամենաեղանակ հատկանիշը կայանում է նրանում, վոր ժողովրդական տնտեսությունը սոցիալիստական ռեկոնստրուկցիան բեկման մի շրջան է պրոլետարիատի կողմից սոցիալիզմի հաղթանակի համար տարվող պայքարի ճանապարհին: Պրոլետարիատը ներկա շրջանում ել ավելի ամրացնում է իր դասակարգային դիրքերը, նա ել ավելի զարգացնում է, ուժեղացնում է սոցիալիստական առաջխաղացումը ժողովրդական տնտեսության մեջ լեղած ու դեռևս առաջ չեկող կապիտալիստական ելեմենտների դեմ, հիմնվելով իր տնտեսական գլխավոր ու հրամայող դիրքերի հետագա ամրացման վրա, հիմնվելով բանվոր դասակարգի և չքավորի ու միջակի հետ դաշինքի ամրացման բնագավառում կուտակած նվաճումների վրա:

Բոլորի համար պարզ պիտի լինի, վոր այն պայքարը, վորը բանվոր դասակարգը կոմկուսի ղեկավարությունը տանում էր ու տանում է կուլակի, մասնավորի ու առհասարակ կապիտալիստական ելեմենտների դեմ, ներկայումս թեկուրեւ է զարգացման հետագա շրջանը: Այժմ հարցը վոչ միայն նրանումն է, վոր սահմանափակներ կապիտալիստական ելեմենտները. այդ դեռ բավական չէ. կամ, ավելի ճիշտ ասած, այդ այլևս բավական չէ, հետևապես սխալ է միայն սահմանափակման քաղաքականությունը: Այժմ հարցը դրված է աչպես. կապիտալիստական ելեմենտները վոչ միայն պիտի սահմանափակվեն, այլ և արմատախիլ արվեն, վոչնչացվեն: Մենք թեկուրեւ ենք հեղափոխության զարգացման այն շրջանը, վորը հանդիսանում է կապիտալիզմի առմաստները սեղանի վրա դնելու, քաղաքական կապիտալիստական ելեմենտների արմատախիլ անելու շրջան:

Մեր կուսակցական բոլոր մարմինների վորոշումներում կարմիր թելի նման անցնում է հեղափոխության զարգացման ընթացիկ

շրջանի այն անհրաժեշտ ու հրամայողական դրույթը, թե սոցիալիստական չեքկերի միջազգային ու ներքին դրույթունը վնասակարն է պահանջում է այսոր ինդուստրիացման արագ ու լարված թափը: Սոցիալիստական ինդուստրիայի ուժեղ ու արագ թափի ծավալումն ու գյուղատնտեսության համալսացումը կազմում են մեր կուսակցության թշնամի չեքկերի ամենակենսորոշական խնդիրները:

Այդ խնդիրների հաջող լուծումն ու, հետևապես, կոմկուսի գլխավոր գծի իրականացման անհրաժեշտությունն է, վոր կազմում է մեր սոց. շինարարության հնգամյա պլանի առանցքը: Հնգամյակը մեր կուսակցական դիրքերի վրա, նրա գլխավոր գծի նյութականացումն է:

Դա այն ծրագիրն է, վորի միջոցով մենք պիտի լիկվիդացիայի չենթարկենք մեր չեքկերի տնտեսական-կուլտուրական հետափախությունն ամենակարճ ժամանակամիջոցում, այնպես, վոր պատմական միջինալ ժամանակաշրջանում վոչ միայն հասնենք ժամանակակից առաջադեմ կապիտալիստական չեքկերների տեխնիկա-տնտեսական մակարդակին, այլ և անցնենք կապիտալիստական չեքկերների տեխնիկական ու տնտեսական մակարդակից: Վոչ միայն հասնել, այլ յեկ անցնել:

Այդ ձևով մենք կարող ենք ապահովել սոցիալիստական շինարարության հաջող վերելքը, այդ ձևով կարող ենք ամրացնել մեր չեքկերի պաշտպանունակությունը, այդ ձևով կարող ենք բարձրացնել քաղաքի ու գյուղի լայն աշխատավոր մասսաների կյանքի մակարդակը:

Մեր սոցիալիստական շինարարության հնգամյա պլանն արդյունաբերական ձեռնարկությունների ու գյուղատնտեսության արտադրողականության հասարակ քանակական բազմապատկումը չէ միայն: Հնգամյակը մեր չեքկերի տնտեսական ու տեխնիկական վերակառուցման պլանն է նոր տեխնիկայի հիմքերի վրա: Զի կարելի այստեղ չըհիշել ընկ. Լենինի այն միտքը, վոր իր ժամանակին նախատեսելով մեր չեքկերի հետագա զարգացման ուղիները, միևնույն ժամանակ պարզ ու հստակ կերպով արտացոլում է մեր կուսակցության տնտեսական ու քաղաքական վողջ ծրագիրը:

«Սոցիալիզմը է խորհրդային իշխանությունը՝ պլուս ելեկտրիֆիկացիան» — ասել է ընկ. Լենինը: Յեկ իսկապես, ինչ է ելեկտրիֆիկացիան, ինքն վոչ մեր արդյունաբերության ու առհասարակ ժողովրդական տնտեսության վերակառուցումը նոր եներգետիկ (ջալօրի ուժի) հիմքի վրա: Յերկերի տեխնիկական վերակազմակերպումն ու վերակառուցումը մի կողմից հնարավորություն է տալիս բանվոր դասակարգին ավելի ժամանակ խնայելու իր կուլտուրական առաջադիմության

համար, մյուս կողմից միևնույն չափով ուժ ու միջոցներ ծախսելով՝ մաք սիմալ կերպով բավարարում է նրա նյութական կարիքները: Յեվ այդ վերաբերում է վոչ միայն արդյունաբերության, այլ և հավասարապես և գյուղատնտեսության: Արդյունաբերության զարգացման հետ միասին մինքն պիտի զարկ տանք և մեր դեռևս շատ հեռավորագ գյուղատնտեսության: Դրանում է սոցիալիստական ինդուստրիացման ամենաեյակա՛ն հատկանիշներից մեկը: Պետք է հասկանալ, վոր քանի վոր մեր գյուղատնտեսության մեջ դեռևս «պատվավոր» դեր ունեն արորն ու չուժը, քանի վոր դեռևս «գերիշխող տեղ է բռնում» մանր ու մանրագույն անհատական տնտեսությունը, վոչ մի խոսք չի կարող լինել սոցիալիստական շինարարության հաջող ավարտման մասին:

1. Կուսակցությունն այսօր իր առաջնակարգ խնդիրներից մեկն է դարձրել մանր ու մանրագույն գյուղական տնտեսությունների միացումն ու փոխանցումը խոշոր համայնացրած տնտեսությունների: Խորհրդային խոշոր տնտեսությունների կառուցումը, արտադրական կոոպերացիայի ու կոլեկտիվիզացիայի լայն ծավալումը ներկայումս կազմում է կուսակցության դեպի գյուղն ունեցած քաղաքականության ամենահիմնական խնդիրը: Ամեն միջոցով ոգնելով չքավոր ու միջակ տնտեսություններին, այնուամենայնիվ մենք պարզ պիտի գիտակցենք ու լավ ըմբռնենք, վոր միայն կոոպերացիայի, կոլեկտիվ տնտեսությունների ու խորհրդային խոշոր տնտեսությունների ուժեղացման ու ծավալման ուղիներով է պայմանավորվում գյուղատնտեսության արտադրողական ուժերի վճռական վերելքը, գյուղի նյութական ու կուլտուրական բարգավաճումը և կուլակի եքսպլուատացիայի ու գյուղի աղքատության վերացումը:

Յերկրի արտադրողական ուժերի աճման ու վողջ քաղ. տնտեսության ռեկոնստրուկցիայի բանալին յերկրի ինդուստրիացման մեջն է, իսկ սոցիալիստական ինդուստրիացման ձևակերպումն ու նյութականացումը «մեծ աշխատանքների» հնգամյա պլանն է:

Խորհրդային Հայաստանի սոցիալիստական շինարարության հնգամյա պլանը սերտ կերպով կապված է համամիութենական հնգամյա պլանի հետ: Մեր հնգամյա պլանը, վորը մեր կուսակցության գերեկտիվների, նրա գլխավոր գծի նյութականացումն է, այսօր պիտի կազմի վոչ միայն տնտեսավարների, այլ և մեր բոլոր կուսակցական, խորհրդային, արհմիութենական ու կոոպերատիվ մարմինների աշխատանքների առանցքը: Ավելին կասենք. ամեն մի կուսակցական, կոմյերիտ, կին պատգամավորուհի, ամեն մի բանվոր, քառերակ, չքավոր ու միջակ գյուղացի, ամեն մի մասնագետ, խորհրդային աշխատավոր ու

ազնիվ քաղաքացի պիտի իր մասն ունենա այդ պատմական ու պատվավոր դերեկտիվի լրիվ կիրառման աշխատանքներում:

Այդ հիմնական ու գլխավոր խնդիրների լուծման հետ կարևոր նշանակություն ունեն յերկու ուշագրավ պայման: Ամենից առաջ, աշխատավոր մասսաների, առաջին հերթին պրոլետարիատի ուժերի մոբիլիզացիան, բանվոր դասակարգի ու վողջ աշխատավոր մասսաների ներգրավումը սոցիալիստական շինարարության գործում, սոցիալիստական մրցման մեծագույն ծավալումը, ինքնաքննադատության հետագա զարգացումը, խորացումը, ուժեղացումն ու անողոք պայքար պետական ապարատի բյուրոկրատիզմի դեմ:

Յերկրորդ՝ կուսակցական գծի անշեղ ու հետևողական կիրառումը. անհաշտ ու դժժան պայքար մղելով ամեն տեսակի տատանումների դեմ և առանձնապես ու գլխավորապես ուժեղ հարվածելով ընթացիկ շրջանի գլխավոր վտանգը հանդիսացող աջ ոպպոզիցիայի ու հաշտվողականության դեմ, վորոնք, ինչպես ավելի ու ավելի պարզցույց տվին վերջին ամիսները, վոչ այլ ինչ են, յեթե վոչ լենինյան դիրքերի հանձնումը յերկրի թշնամի ուժերի ազդեցության տակ: Մեր աշխատանքների բոլոր բնագավառներում այս վերջին տարում կհան պիտի ել ավելի ուժեղացնի լայն բանվորական մասսաներում աջ վտանգի դեմ տարվող բացառական աշխատանքները, պայքարելով, դիմակազերծ անելով, կոնկրետ ու պրակտիկ աշխատանքների ժամանակ յերևան հանելով աջ ոպպորտունիստական, մանր-բուրժուական տատանումներն ու սխալները, վախկոտ հաշտվողականությունն ու անսկզբունքայնությունը:

Կարելի՞ չէ ասել արդյոք, վոր վերը հիշված բոլոր պայմաններն ու հնարավորություններն ըստ ամենայնի ունենք ու ամեն ինչ կարգին է: Վոչ, իհարկե: Յեթե աջ թեքման լու հաշտվողականության դեմ տարվող սխտեմատիկ աշխատանքների, քաղաքական հաջող մասսայական աշխատանքներ տանելու համար կարելի չէ գովել մեր կազմակերպությունները, նույնը չի կարելի անել այն բոլոր պայմանների իրագործման համար, վորոնք սոցիալիստական շինարարության կոնկրետ աշխատանքների ղեկավարության են վերաբերում, մասնավոր յերբ այդ վերաբերում է հնգամյա պլանի ժողովրդականացման աշխատանքներին: Իհարկե, խոսք չի կարող լինել այն մասին, վոր մենք այդ վերջին հարցերում ել ունենք նկատելի նվաճումներ. բայց քիչ են այդ նվաճումները՝ համեմատած այն ահագին ու պատասխանատու անելիքների հետ, վոր դրված են այսօր մեր բոլոր կազմակերպությունների առաջ. մենք պետք է մեր գլխավոր ուշադրությունը կեն-

տրոնացնենք բացերի վրա: Յեթե մոտենանք հարցին ընթացիկ շրջանի վոգուց բղխող նոր ձևերով, նոր մեթոդներով աշխատելու տեսակետից, պիտի ասենք, վոր ինչպես տնտեսական շինարարության կոնկրետ, ամենորյա աշխատանքների ղեկավարության հարցում, նույնպես և հնգամյա պլանի ժողովրդականացման, լայն մասսաների կողմից ցուցաբերած ինիցիատիվայի ու ակտիվության հաջող կազմակերպման ու լրիվ ոգտագործման ասպարիզում մեր շատ ստորին որգանները, ինչպես փաստերը են ցույց տալիս, դեռ շատ պակասներ ունեն: Մի կողմից անժխտելի փաստ է բանվոր դասակարգի, չքավորի, բատրակի ու միջակ գյուղացիության լայն մասսաների ակտիվությունը, մյուս կողմից դեռևս չի կարելի ասել, վոր մենք հաջող կերպով, դյուրին, ըմբռնելի անց ենք կացրել հնգամյակը մասսաների բովով: Մեզ հարկավոր է, վորպեսզի ամեն մի բանվոր, չքավոր ու միջակ գյուղացի լավ հասկանան ու լավ գիտակցեն կապիտալիզմի հիմքերը տեղահան անելու պլանը: Մեր առաջ դրված է բավականին լուրջ խնդիր—հնգամյա պլանը վերածել կոնկրետ փաստերի ու հասկանալի դարձնել այն ամեն մի գործարանի, ամեն մի ձեռնարկության, ամեն մի գյուղի վերաբերմամբ ու այդպիսով առաջ տանել աշխատավորական լայն մասսաները «մեծ աշխատանքներ»-ի պլանի իրագործման ուղիով:

Հնգամյա պլանը միայն նրա նյութական ներդրումների մեջ չի կախնում. բանը միայն այն է, վոր հինգ տարվա ընթացքում մենք այսքան յերկաթ, չուգուն, այսքան շինարարական մատերիալ պիտի տանք ու ծախսենք վորոշ տեխնիկական շինարարության համար. այստեղ ահագին նշանակություն ունի և վճռական դեր է խաղալու այն հարցը, թի ինչ ձևով ենք ծախսելու այդ յերկաթը, այդ պղինձը, այդ շինարարական նյութերը, այսինքն այդպիսիները. ծախսելու յեղանակը, դրա սոցիալական ձևը: Յե՛վ վերջապես այստեղ հսկայական նշանակություն ունի, թե ինչպես և վորքան հաջող մենք կարող կլինենք շարժել ու վտարել կանգնեցնել աշխատավորական լայն մասսաները, ամբողջ կուսակցական, կոմերիտ, արհմիութենական ու պրոլետարիատի այլ ջոկատները, վորոնց ուսերի վրա միայն կարելի է իրագործել այդ հսկայական պատմական դիրեկտիվը: Լայն մասսաների, առաջին հերթին արհմիութենական մասսաների ուժերի մոբիլիզացիայի տեսակետից կարող ենք ասել՝ քիչ է արված: Զի ոգտագործված լայն մասսաների վոգևորությունն ու պատրաստակա՛նությունը, նրա ակտիվությունն ու ինիցիատիվան հարկավոր չափով: Զեն կարողացել մեր ստորին կազմակերպություններն ամբողջ

ջական կերպով իրագործել ներկա շրջանի պահանջներից բղխող աշխատանքի նոր ձևերը. կասկածից դուրս է, վոր այդ բնագավառում գեռևս չափազանց շատ անելիքներ կան. չոգտագործված հնարավորություններ ունենք, և ահա այդ ուղղությամբ պիտի ծավալել մեր տեղական կազմակերպությունների ուժերը:

Ահա այսպես պիտի մոտենալ հարցին, յեթե իրոք մենք ուզում ենք լրիվ կիրառել հնգամյա պլանը, յեթե ուզում ենք, վորպեսզի մեր բոլոր տեղական կուսմարմինները սերտ կերպով մոճենան բոլոր տնտեսական հարցերի կոնկրետ ղեկավարության, յեթե ուզում ենք կատարած լինել ներկա շրջանի ամենակենտրոնական դիրեկտիվներից մեկը: Հնգամյակի իրագործումը պահանջում է նոր թափ, նոր վոգևորություն, աշխատանքի նոր ձևեր, նա պահանջում է հին, արգեն անպիտք յեղանակներից վճռական ազատագրում: Ռեկոնստրուկցիայի շրջանը, վոր կապված է դասակարգային պայքարի սրման հետ, ավելի մարտական թափ է պահանջում:

Ժամանակն «հարդեն հասկանալու այն» միտքը, վոր ռեկոնստրուկցիայի շրջանի պայտաններն այլ են, քան վերականգնման շրջանի պայմաններն, ու այլ դրոշմ են դնում մեր բոլոր աշխատանքների վրա:

Մենք չպետք է վոչ մի բոլոր մոռացություն տանք հնգամյակը կազմելիս 15-րդ համագումարի տված դիրեկտիվները: Այնտեղ առանձնապես շեշտված է, վոր անհրաժեշտ է «ամենալայն կերպով ներգրավել պրոլետարական շարքերը շինարարական մեծ աշխատանքների հոսանքը», վոր անհրաժեշտ է «յերկրի տնտեսական վերելքի շուրջը հսկայական աստիճանի մոբիլիզացիայի յենթարկել գյուղացիական լայն մասսաները»: Ապա 16-րդ կուս. կոնֆերենցիան հնգամյակը լրիվ կիրառելու հարցում բավականին պարզ, հասկանալի ու միևնույն ժամանակ հրամայողական կերպով շեշտում է մեր բոլոր անելիքները հիշված բնագավառում: Հարկավոր է, վորպեսզի ամեն մի գիտակից բանվոր, ամեն մի ակտիվ գյուղացի վոչ միայն պարզ պատկերացնի հնգամյակի դադափարը, հարկավոր է, վորպեսզի նրանք պարզ գիտակցեն այդ ծրագրի գոնե ամենաիմասական մասերը, նրանց կոնկրետ, թվական, պրակտիկ արտահայտությունը: Մենք շատ ճիշտ կերպով անվանում ենք հնգամյակը «մեծ աշխատանքների պլան», մենք տեսնում ենք այդ պլանում մեր դեպի սոցիալիզմը տանող տնտեսական վերելքի անհաղթ ուղին: Մենք այստեղ կլանքում կիրառելով հնգամյակը, արդեն իսկ տեղահան ենք անում կապիտալիզմի մնացորդներն ու նրա նոր առաջացած ու առաջացող ելիմենտները, մենք փոխում, փո-

փոխում ենք մեր յիշկրի տնտեսական կերպարանքը, նրա տոպոգրաֆիան, մենք հեղաշրջում ենք առաջացնում արդյունաբերությունն ու գյուղատնտեսությունն մեջ նոր տեխնիկայի նոր հիմքերի վրա: Բաց քչերը կան արդյոք կուս. ակտիվից, մանավանդ կուսակցական միջակներին, վորոնք լավ չեն պատկերացնում Անդրկովկասում կամ հենց Հայաստանում կառուցվող ու կառուցվելիք գործարանների ու այլ արդյունաբերական ձեռնարկների աշխատանքները: ավելին կարելի չե ասել. շատերը վոչ միայն լավ չեն պատկերացնում, այլ նույնիսկ չգիտեն, թե վերտեղ, քանի, ինչ ձևով են կառուցվելու դրանք, ու ինչ են տալու նրանք մեր ժողովրդական տնտեսությունը:

Այստեղից ել ծագում է մեր անելիքներից մեկը՝ անընդհատ ու համառ պայքար հնգամյակի ժողովրդականացման համար, հնգամյակի գեղի մասնացրել: Այդ լողունգը պիտի կենդանի ու գործնական դիրեկտիվ լինի մեր բոլոր կազմակերպությունների համար:

Ճիշտ է, ինչպես ցույց են տալիս տեղական կազմակերպությունների հաշվետու գեկուցումներն ու մեր հետազոտությունները, համարյա բոլորն ել այդ հարցի քննությունն անց են կացրել կուս. ակտիվներին, կուս. բջիջներին ու վորոչ չափով անկուսակցական բանվորական ժողովներում, բոլորն ել այդ հարցը շոշափել են 16-րդ կոնֆերենցիայի արդյունքները քննելիս և այլն, բայց չի կարելի դրանով բավականանալ, չի կարելի ասել, վոր մենք անց ենք կացրել կամպանիա և արդեն կատարել ենք մեր պարտականությունը: Հարկավոր է, վորպեսզի ամեն մի գիտակից ինժեներից սկսած մինչև ամենից հեռավորաց բանվորն ու ակտիվ գյուղացին կարողանան ըմբռնել հնգամյակի եյությունը, նրա թափը:

Հնգամյակի թափի հարցը կարեւորագույն նշանակություն ունի մեզ համար: Ձե վոր ալդտեղ է, վոր մեղանչում են շատերը մեր կուսակցության գլխավոր գծի դեմ, հենց այդ հարցում ել նրանք յերեւան են հանում թեքումներ ու սկզբունքային սխալներ:

Ամեն մի կուսակցական, կոմիսիոս, բանվոր ու ակտիվ գյուղացի պիտի իմանա, թե ինչպես է աճում մեր սոցիալիստական սեկտորը, թե վորքան հնգամյակն ազատագրում է մեր յերկիրը կապիտալիստական յերկրների կախումից, թե վորքան մեր յերկիրը պաշտպանունակ է դառնում և այլն: Նա պետք է պարզ պատկերացնի, թե ինչու հնգամյակի առանցքն է կազմում ծանր արդյունաբերության զարգացումը վորպես հենակետ ու բազա ամբողջ տնտեսական ծրագրի ծավալման ու իրագործման տեսակետից, թե ինչու հնգամյակն առաջադրում է արտադրության միջոցների, արտադրության մաքսիմալ

զարգացման թափ, թե ինչու հնգամյակն ապահովում է մեզ կապիտալիստական յերկրների կախումից ու տնտեսապես ավելի անկախութուն է տալիս սոցիալիստական հալընիքին, թե ինչպես հնգամյակը կենտրոնացնելով մեր բոլոր ուժերը ծանր արդյունաբերության, ելեկտրիֆիկացիայի, մետալուրգիայի, քիմիական արդյունաբերության, գյուղատնտեսական գործիքների արդյունաբերության վրա՝ նպատակ ունի բարձր ու նոր տեխնիկական բազա կառուցելու:

Պետք է լավ հասկանալ, թե ինչ են նշանակում աջ թեքման, աջ ոպպորայունիստների ու պանիկյորների ճիչերն ու գոռոցը և հաշվողական անսկզբունքայնությունը, նրանց վորոնքություններն ու վայնասունը հնգամյա պլանի մասին, և թե ինչ թվական, կոնկրետ ու պրակտիկ օվյալներով է ժխտվում ու հոգս ցնդում աջ պանիկյորների սխալը, նրանց վոչ լենինյան դրույթը, վերջապես նա պիտի իմանա արդյունաբերության զանազան ճյուղերի փոխհարաբերությունները հնգամյակում և նրանց անհրաժեշտությունը պատմական այս մոմենտում:

Իհարկե, սխալ ու վտանգավոր է վոմանց կողմից արտահայտվող այն միտքը, թե հնգամյակի բոլոր հարցերը հասկանալու համար հարկավոր է համալսարանական կրթություն ունենալ: Պատահում է յերբեմն, վոր համալսարանական կրթություն ունեցողները շատ աններելի սխալներ են անում (գիտակցաբար թե անգիտակից՝ դա միևնույն է գործի հաջողության տեսակետից), և նրանց բանվորներն են սովորեցնում: Ամեն մի բանվոր, ամեն մի ակտիվ գյուղացի շատ լավ կկարողանա հասկանալ այդ բոլորը: Նրանք պիտի իմանան, վոր հնգամյակի վերջը մեր յերկրում արդյունաբերական ապրանքները 2 և կես անգամ, իսկ գյուղատնտեսականը մեկ և կեսից ավելի անգամ աճում են, վորը կնշանակե, վոր արդյունաբերականը 3 անգամ, իսկ գյուղատնտեսական ապրանքներն ավելի քան մեկ և կես անգամ ավել են լինելու, քան նախապատերազմյան շրջանում: Նա պետք է իմանա, վոր հիմնական ներդրումների գումարը 5 տարվա ընթացքում կազմում է 64,5 միլիարդ ռուբլի, արդյունաբերության մեջ՝ 16,4 միլիարդ, գյուղատնտեսության մեջ՝ 23,2 միլիարդ — չտեսնված հսկայական գումար: Դրա հետևանքով յերկրի հիմնական ֆոնդերը հասնում են մինչև 128 միլիարդ (1927—28 թվին՝ 70 միլիարդ): Արդյունաբերությունն աճում է յերկու և կես անգամ, ելեկտրիֆիկացիան 5 անգամ, տրանսպորտը՝ 70 տոկ, գյուղատնտեսությունը՝ 35 տոկոս: Ահա մեզ յերկրի ժողովրդական տնտեսության գլխավոր դղին, այն ուղին, վոր մեր յերկիրն ագրարային ինդուստրիալ յերկրից անցնում, դառնում է ինդուստրիալ ագրարային:

Այս բոլորը հասկանալի պիտի լինի մեր շարքային ընկերներին, մեր բանվորներին, մեր գյուղացուն։ Հիշալ՝ ճյուղերի ուժեղ զարգացումը հանդիսանում է հիմք, վորպեսզի կարողանանք իրականացնել լենինյան այն լուրջագր, վոր ասում է. «Догнать и перегнать капитал. страны»: Թե վորքան մենք հենց այս հնգամյակում ընդհուպ մոտեցել ենք այդ լուրջագր իրականացմանը արդյունաբերության ասպարիզում, չերկում է հետևյալից։ Ելեկտրական եներգիա արտադրելու ասպարիզում Միությունը տասերորդ տեղից փոխադրվում է չորրորդ տեղը (Ամերիկայից ու Գերմանիայից հետո), չուգունի արտադրության գործում՝ վեցերորդ տեղից չերրորդ տեղը (Ամերիկայից ու Գերմանիայից հետո)։ Հնգամյակի ընթացքում գյուղին ընդամենը տալիս ենք 2 և կես միլիարդ արծողությամբ գյուղատնտեսական մեքենաներ (չերկու և կես անգամ ավելի այն քանակից, վոր այժմ ունի գյուղը)։ Գյուղացին ու բանվորը պիտի իմանան այս, թե չե։ Նա պիտի իմանա նաև, վոր ասլանքային սովը հիմնականում վերանում է։

Հիմնականում լուծվում է նաև հացահատիկների՝ պլորելմը շնորհիվ այն հանգամանքի, վոր ծավալվում է կոլեկտիվիզացիան, խորհրդային տնտեսություններ են ստեղծվում (հենր՝ ուժեղանում են), ու կազմակերպվում է չքավոր ու միջակ տնտեսությունների բավարար ոժանդակությունը։ Նկատելի չափով բարձրանում է բանվոր դասակարգի ու առհասարակ աշխատավոր մասսաների կենցաղային, հետեապես և կուլտուրական դրությունը։ Հնգամյակի վերջն ամենուրեք պիտի կիրառվի լոթժամյա բանվորական որը, բանվորների ռեալ աշխատավարձն աճում է 71 տոկոսով, գյուղական բնակչության չեկամուսները՝ 67 տոկոսով և այլն։

Պարզ է, վոր այս հսկայական նվաճումներն ել ավելի ամրացնում են բանվոր դասակարգի ղեկավար դերը գյուղացիության վրա ու ել ավելի ամրացնում սմիչկան, մանավանդ նրա նոր ձևերը, ել ավելի ամրացնում բանվոր դասակարգի ղեկատուութային քաղաքական ու տնտեսական դիրքերը։ Բայց այդ ամենն իմանալը բավական չէ. ամենագիտակից ինժեներից սկսած մինչև ամենավերջին ակտիվ բանվորն ու գյուղացին պիտի իմանան այն բոլոր դժվարությունները, վորոնց հետ կապված է մեր հնգամյակի իրականացումը դասակարգային պայքարի սրման ներկա շրջանում։ Հարկավոր է այդ դժվարությունների հետ լավ ծանոթ լինել, հարկավոր է պատասխանատու լինել այդ «մեծ աշխատանքների» պլանն իրագործելու համար։

Մեզ համար չափազանց անհրաժեշտ և հրամայողականորեն կարևոր է, վորպեսզի ամեն մի գործարան, ամեն մի ցեխ, ամեն մի բանվոր

պատասխանատու լինի մեր տնտեսական, ապա և քաղաքական հարցերի հաջող լուծման համար։ Այլապես ինչ դատարկախոսություններ ու անոգուտ արտասանություններ են, թե մենք հսկայական ռեզերվներ ունենք, թե դրանց մեջ հապտին վոգուրություն ու ինիցիատիվա կա, թե այդ բոլորի վրա հենվելով մենք անպայման կկառուցենք սոցիալիզմը։ Այդ բոլորը դատարկաբանություններ կլինեն, չեթե ամեն մի բանվոր, ամեն մի գործարան չդիտակցի, վոր նա իր վերցնում է պատասխանատվություն վոչ միայն մեր յերկրի, այլ և համաշխարհային բանվորության առաջ։ Պիտի ասել, վոր յերբեմն շատ պատասխանատու ընկերներ չափազանց անպատասխանատու վերաբերմունք են ցույց տալիս դեպի այդ հարցերը, յերբեմն միայն բավականանում են այդ հարցերի մասին տոնական ճառախոսություններ անելով։ Մեզ հարկավոր է պատասխանատվություն, մեզ հարկավոր է գործ։ Թե չե, ինչպես մի անգամ ասել ենք, հին ղեկավարություն—նոր ղեկավարություն, հին ղեկավարություն—նոր ղեկավարություն ասելով հնգամյա պլանը չի իրականանա (ծիծաղ)։ Հարկավոր է, վորպեսզի ամբողջ կուսակցությունը, պրոֆմիությունները, խորհրդային աշխատողները, ամեն մի բանվոր ու գյուղացի լարեն իրենց բոլոր ուժերն ու պատասխանատու զգան իրենց այդ հսկայական ծրագրերը լուծելու համար։

Չափազանց մեծ սխալ կլինեն, յեթե մենք հանգիստ նստեցինք և սահմանափակվեցինք միայն նրանով, վոր 16-րդ կոնֆերանսի հետևապես և հնգամյակի մասին արդեն կամպանիա տարվել է, և մեր մասսան ամեն ինչ գիտե, ամեն ինչ լավ է պատկերացնում։ Չափազանց սխալ է այդպիսի մոտեցումը։ Պետք է տանել այդ ամբողջ աշխատանքը սիստեմատիկ կերպով, ամենորոյա կոնկրետ աշխատանքի միջոցով։ Մեր բոլոր տեղական կազմակերպությունների, մեր բոլոր տեղական որգանների աշխատանքի հաջողությունն այսօր պետք է չափել ուրիշ չափանիշով, այսինքն այնպիսի չափանիշով, վորը ցույց է տալիս, թե այդ աշխատանքի կիրառումը վորքան է տարվել այս կամ այն ընկերոջ կողմից, այս կամ այն մարմնի կողմից, այս կամ այն բշխի կողմից։ Այդպես միայն պետք է մոտենալ հարցին։ Իսկ նրանք, վորոնք ընդունակ չեն գտնվի ամենորոյա, սիստեմատիկ, սև աշխատանք տանելու, նրանք գուցե պետք կզան ուրիշ տեղ, ուրիշ պայմաններում, ուրիշ գործի համար, իսկ տնտեսական հարցեր լուծելու համար, սոցիալիստական շինարարությունն առաջ տանելու համար այդ մարդիկ բավականին անպետք կլինեն։

Հնգամյակի իրականացումը—մեր սոցիալիստական շինարարու-

Թյան այդ հսկայական պոեզիան՝ ամենազլխավոր, ամենակենտրոնական, ամենադժվարին ու ամենապատասխանատու Ֆրոնան եւ սոցիալիզմը կառուցելու համար: Այդ Ֆրոնտում մեր հաջողությունները բնականաբար կախված են նրանից, թե ամեն մի մարտիկ վորջան անշեղ ու զգաստ եւ աշխատում՝ գործարանում, ցեխում, կոլխոզում, սովխոզում, կոոպերացիայում, դպրոցում, խրճիթ-ընթերցարանում և այլն և այլն: Հարկավոր եւ մոբիլիզացիայի յենթարկել մեր բոլոր ռեսուրսները: Հարկավոր եւ մասսաներին վտորի հանել պայքարելու համար բրակի, պրոգոլի, պրոստոյի, կորգոդական տենդենցների, անփութության, անպատասխանատվության, բյուրոկրատիզմի յեզվ այլ չարիքների դեմ:

Հարկավոր եւ վճռական կերպով առաջ քաշել մասսաների միջից ընդունակ, աչքաբաց ու դասակարգայնորեն պատրաստված՝ ընկերներին, հարկավոր եւ հրապարակ հանել մասսաների նոր ու նոր գնդեր՝ ներգրավելու համար նրանց «մեր մեծ աշխատանքներին»:

Մի տարի սրանից առաջ հենց այստեղ, այս սրահում մենք խոսում եյինք գլխավորապես պրինցիպիալ բնույթ կրող հարցերի, հին դեկավարության սխալների, նրա աջ թեքման, ազդայնական թեքման ու նրանց դեմ պայքարելու միջոցների և նոր դեկավարության անհիքքների մասին: Զիշտ եր այդ հարկավոր եր այդ: Անպաշտան ճիշտ եր ու հարկավոր եր: Այսօր, չերբ անցել եւ մի տարի, և չերբ մեր բոլոր կազմակերպություններն անցել են կոնկրետ հարցերի, պրակտիկ աշխատանքների՝ կապելով այդ աշխատանքները մեր կուսակցության գլխավոր գծի հետ ու հիմք ունենալով 15-րդ համագումարի, հետագա պլենումների ու 16-րդ կոնֆերանսի վորոշումները, բավական չե այսօր դուրս գալ և խոսել միայն անցյալ տարվա հարցերի շուրջը: Ղափանի հարցը, վորբ բնկվում եր առաջ նույն ձևով, չի կառելի այժմ բնկել: Այսօր հենվելով դասակարգային ճիշտ գծի ու վորոշումների վրա, պետք ե աշխատել մեր գեղեցիկ ռեզոլյուցիաների գեղեցիկ տեղերն իրականացնել: Ընդհանուր տեսական սկզբունքային հարցերի շուրջը մենք ունեցանք բավականին լուրջ և բովանդակային պայքար մեր կազմակերպության մեջ: Այդ պայքարին մասնակցել ե ամեն մի բջիջ, յեթե չասենք ամեն մի կոմմունիստ: Այդ պայքարի եյական հարցերն ըմբռնված են մեր բոլոր կազմակերպությունների կողմից:

Մեր ամբողջ կազմակերպությունը քանիցս հնարավորություններ ե ունեցել իր գնահատականը տալու պայքարող կոլմերի պլատֆորմայի մասին: 4-րդ պլենումը, 5-րդ պլենումը, 6-րդ համագումարը և բոլոր կազմակերպություններն ու բջիջները դատապարտել են աջ,

նացիոնալիստական թեքումը ու անցել ամենորյա սխառմատիկ պայքարի աջ թեքման ու նրա կոնկրետ արտահայտությունների դեմ: Այսօր մեղ առավել ևս հարկավոր ե բեկում ընդհանուր հարցերից դեպի կոնկրետը, վոչ մի վայրկյան անտես չանելով անցյալ պայքարի քաղաքական ու սկզբունքային կողմը, ներկուսակցական պայքարի դասերը, մեր կազմակերպությունների փորձը, շարունակելով անցյալ ներկուսակցական պայքարում ունեցած հաղթանակների ու նվաճումների դիրքերի հետագա ամրացումը, միշտ հաստատուն կունգնած ֆալով կուսակցության գլխավոր գծի դիրքերի ամրացման հիմքերի վրա:

Այդ բեկումն ընդհանուրից դեպի կոնկրետը պետք ե ավելի քան իրական ու զգալի լինի: Կո՞ արդյոք այդպիսի բեկում: Այդ բեկումը տեղերում կա և բավականին զգալի չե: Մենք պետք ե աշխատենք այդ բեկումն ել ավելի ուժեղացնել: Դա չի նշանակում, վոր մենք քարոզում ենք դեկաչեստովո: Վոչ, դրա դեմ մենք պայքարում ենք:

Իդեպ, չերկու խոսք դեկաչեստովոյի մասին: Ի՞նչ ե իրենից ներկայացնում դեկաչեստովո ասածը: Արդյոք դա ա՞ջ թեքում ե, արդյոք կարելի չե հավասարության նշան դնել դեկաչեստովոյի և աջ թեքման մեջ, և յեթե վոչ, ի՞նչ հարաբերության մեջ են այդ չերկու հասկացողությունները: Յեթե պարզաբանենք այդ հասկացողությունը, կարելի չե ասել, վոր նա անսկզբունքայնություն ե: Մեր բոլոր աշխատանքների մեջ, լինի դա մեծ ու մշտական, թե փոքր ու ամենորյա, միևնույնն ե, մենք միշտ յենում ենք պրոլետարիատի դասակարգային շահերի տեսակետից. դա չե մեր գլխավոր ու անհրաժեշտ չափանիշը մեր բոլոր աշխատանքների ընթացքում: Յեթե այս կամ այն գործը կատարելիս մենք չենենք այդ տեսակետից, յեթե մի բուպե անդամ մոռացության տանք այդ չափանիշը, մենք անպայմանորեն կընկնենք անսկզբունքայնության գիրկը: Այնքան, վորքան դեկաչեստովոն անտես ե անում կուսակցության ու բանվոր դասակարգի շահերը կամ մոմենտի շահերն ավելի բարձր ե դասում, քան կուսակցության շահերը, քան դասակարգի շահերը—սնում ե վոչ կուսակցական, վոչ դասակարգային, այլ անսկզբունքային աշխատանք: Ահա վորպիսի աշխատանքը կարելի չե կոչել դեկաչեստովո:

Որինակներ վորքան կուզեք: Վոմանք մեծ-մեծ ճառեր են ասում գյուղատնտեսության վերելքի մասին: Բերրիության բարձրացման, գյուղատնտեսության արտադրողականության մասին: Այդ բավական չե: Մենք իբր կոմմունիստական կազմակերպություն, իբր պրոլետարական կուսակցություն պիտի խոսենք ու ձգտենք այնպես առաջ

տանել գյուղատնտեսության վերելքը, այնպես բարձրացնել բերքատու-
վությունը, այնպես դարձացնել գյուղատնտեսության արտադրողակա-
նությունը, վորպեսզի մեր ձեռք առած բոլոր միջոցները դուրսին
դարձնեն, ոժանդակեն ու կարիլի դարձնեն մանր ու մանրա-
գույն անհատական տնտեսությունների միացումն ու փոխանցումը
կոլեկտիվ սոցիալիստական տնտեսության: Յեւ այս վերջին հանգա-
մանը խոշոր, առանձնահատուկ վճռական նշանակություն ունի մեր
կուսակցական, դասակարգային դժի տեսակետից, ու մեր սկզբունքա-
յին պիրքերի հետևողական զարգացման ու ամրացման համար: Առանց
այդ վերջին հանգամանքի մեր աշխատանքը վոչ այլ ինչ է, յեթե վոչ
անսկզբունքային, հետևապես դեկաշնություն Մի ուրիշ որինակ:
Մեր առաջ դրված է գյուղատնտեսության ռեկոնստրուկցիայի պրոբ-
լեմը. նույն խնդիրը կարող եր դրված լինել կապիտալիստական յեր-
կրներում ապրող մասնավոր ֆերմերի առաջ: Կո առիդը տարբերու-
թյուն այն միջոցների մեջ, վոր ձեռնարկում են առաջին և յերկ-
րորդ դեպքում՝ մեզ մոտ և կապիտալիստական յերկրներում: Անպա-
ման կա, և մեծ տարբերություն: Մենք գյուղատնտեսության ռեկոն-
ստրուկցիայի ասպարիզում առաջնորդվում ենք դասակարգային-պրո-
լետարական սկզբունքով, իսկ նրանք՝ մասնավոր սեփականատիրական-
կապիտալիստական սկզբունքներով: Մենք այդ հարցին մոտենում
ենք այսպես, վոր մեր բոլոր ձեռնարկումներն ու միջոցները պիտի
յինեն պրոլետարական դասակարգային սկզբունքից—գյուղատնտե-
սությունը ռեկոնստրուկցիայի յենթարկել այնպես, վոր նա հասցնի
սոցիալիստական տնտեսության, սոցիալիստական սեկտորի զարգաց-
ման ու ամրացման, ու վերջին հաշվով հաղթանակի: Ամեն դեպքում,
յերբ մենք մոռացության տանք մեր պրոլետարական-դասակարգա-
յին սկզբունքային տեսակետը, վորը հիմք պիտի կազմի մեր բոլոր
աշխատանքների, կամ մոռացության տանք մեր դասակարգային հե-
ռանկարները—սոցիալիզմի հաղթանակը—մենք անպայման պայթա-
քում ենք դասակարգային կուսակցական ուղիղ գծից, ընկնում ան-
սկզբունքայնության մեջ—դեկաշնությունի մեջ: Արդյոք կարելի յե
հավասարության նշան դնել դեկաշնությունի և աջ թեքման մեջ, վոչ,
իհարկե: Դեկաշնություն անսկզբունքայնություն է: Աջ թեքումը՝ դա
այն սկզբունքն է, այն տեսական մտածելակերպն է, վորն ասում է,
թե մենք շատ ենք տարված սոցիալիստական շինարարությամբ, իբր
հարկավոր է ինդուստրիացման թափը դանդաղեցնել, իբր հարկավոր
է ծանրության կենտրոնը տեղափոխել գյուղատնտեսության, գլխավո-
րապես անհատական տնտեսության վրա և այլն և այլն:

79-7
1079

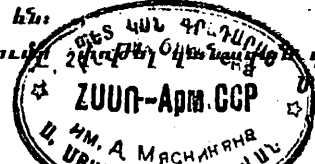
Աջ թեքումը մանր-բուրժուական մտածելակերպն է: Աջ թեքման
թեորիան ծնվում ու զարգանում է մեր յերկրի դասակարգերի փոխհարա-
բերության ռիսալ գնահատականի հետևանքով: Նա հետևանք է պրոլե-
տարիատի դասակարգային ուժերի թերագնահատության: Աջ թեք-
ման ներկայացուցիչների ամենամեծ սխալը նրանումն է, վոր նրանք
սխալ են գնահատում մեր հեղափոխության շարժիչ ուժերը: Սրա վրա
ավելացրեք և զիջումների թեորիան, կոլխոզների ու սովխոզների
զարգացման դանդաղեցումը, գյուղատնտեսության դեգրադացիան,
զանազան աղատություններ: մասնավորի համար և այլն և այլն, ու
կոտենենք, վոր այս բոլորը դեկաշնություն չէ: Այստեղ կա անսկզբուն-
քայնություն ևս, բայց սա շատ ու շատ ավելի լե, քան միայն անըս-
կզբունքայնությունը:

Դեկաշնություն—դա աջ թեքման արտահայտություններից մեկն
է, բայց վոչ աջ թեքում, վորովհետև աջ թեքման ամբողջ գիծը,
ծրագիրը, պլատֆորմը, իդեոլոգիան չի ծածկվում դեկաշնություն հաս-
կացողությամբ: Ասել, վոր աջ թեքումը նույնն է, ինչ վոր դեկա-
շնություն կամ ընդհակառակը, այսինքն հավասարության նշան դնել
այդ յերկու հասկացողությունների մեջ, դա կնշանակե՝ վոչ միայն
չըմբռնել աջ թեքման իդեոլոգիական եյությունը, այլ և քողարկել աջ
թեքումը, այլ և աջ թեքման՝ այդ գլխավոր վտանգի դեմ պայքարը
փոխել դեկաշնությունի դեմ տարվող պայքարի, ուրիշ խոսքով՝ կու-
սակցության ու պրոլետարիատի ուշադրությունը աջ թեքումից—այդ
գլխավոր վտանգից դարձնել դեպի դեկաշնություն, վոր նույնպես վը-
տանգ է, բայց աջ թեքման մի տեսակն է, մի ձևն է ներկա շրջանում,
մի ձև, վորով այսօր քողարկում է իրեն աջ թեքումը կոնկրետ աշ-
խատանքների ընթացքում, այսինքն ուշադրությունը ամբողջից, զըլ-
խավորից, ընդհանուրից, հիմնականից դարձնում է դեպի մասնավորը,
մի տեսակը, մի ձևը...

Ահա թե ինչու կուսակցությունը աջ թեքման դեմ պայքարելու
անհրաժեշտ պայման է համարում, անհայտ իդեոլոգիական պայքար
տանելու աշխատանքների հետ միասին, պայքարել նաև նրա կոն-
կրետ արտահայտությունների դեմ գործնական աշխատանքների ըն-
թացքում, միաժամանակ և դեկաշնությունի դեմ, իբր աջ թեքման ար-
տահայտության ձևերից, տեսակներից մեկի դեմ:

Դեկաշնությունի սոցիալական արմատները չափազանց առատ են:
Նրա սոցիալական արմատները միևնույն ժամանակ և աջ թեքման սո-
ցիալական արմատներն են:

Սխալ է աջ թեքումը վտանգների հետ,— լինի
Սեր տնտես. շինար.—2

դա բյուրոկրատիզմ, լինի՝ դա վոչ կոմմունիստական վորեն մի քաջ կամ վորեն արատ: Այլ թեքումը չի կարելի նույնպես սեղմել, նեղ հասկանալ և վերածել այն դելյաչեստվոյի. այդ կնշանակի քողարկել աջ թեքումը: Միաժամանակ աջ թեքումը չի կարելի հավասարեցնել ու շփոթել ազգայնական թեքման, ուկրոնիզմի հետ: Վերջին ել յերբեմն աջ թեքումն արտահայտվի ազգայնական թեքմամբ, այնուամենայնիվ նրանք հավասար հասկացողութուններ չեն, և ազգայնական թեքումը, վոր աջ թեքման մի տեսակն ու ձևն է, չի կարելի նույնացնել աջ թեքման հետ: Դա սխալ կլիներ, դա կթուլացներ պայքարը իսկական գլխավոր վտանգի դեմ, աջ թեքման դեմ, դա դեգրոբիենտացիայի կենտրոններ մեր կազմակերպութունները, դա կքողարկեր աջ թեքման դեմ տանելիք պայքարը:

Գլխավոր խնդիրն է՝ միակացնել աջ թեքման դադափարական ելությունը—հաշտվողականութան դադափարական ելությունը: Գլխավոր խնդիրն է՝ հրահրել մասսաների ակտիվ պայքարը աջ թեքման ու հաշտվողականութան, նրանց կոնկրետ արտահայտութունների դեմ, հետևապես դելյաչեստվոյի դեմ: Չպետք է մոռանալ, վոր մենք պայքարելով դելյաչեստվոյի դեմ, չերեք դեմ չպիտի լինենք կոնկրետ աշխատանքների, վորոնք ամրացնում են պրոլետարական դիկտատուրան: Ընդհակառակը, մենք հենց այդ հեղափոխական գործնականութան մասին ենք խոսում, մենք անսկզբունքայնական դելյաչեստվոյին հակադրում ենք բազմակողմանի մարքսիստական-լենինյան փորձը, մեր սոցիալիստական շինարարության կոնկրետ հեղափոխական գործնականությունը:

Ուշագրություն դարձրեք մեր կուսակցական ղեկավար մարմինների աշխատանքների վրա: 4-րդ պլենումը գլխավորապես քննեց սկզբունքային հարցեր. 5-րդ պլենումն առանցքն իդեոլոգիական հարցն էր: Կուսակցական 6-րդ համագումարը հանրագումարի չէ բերում կուսակցության տարած բոլոր աշխատանքներն ու տալով հետագա անելիքների ծրագիրը՝ շեշտը դնում է այդ վորոշումների գործնական իրականացման անհրաժեշտության վրա: Մենք համոզված ենք, վոր յեթե վաղը վորևիցե մեկը հին հարցերը նորից բարձրացնի, հին սխալները կրկնի ու Կ. Կ. լենինյան ուղիղ գծի դեմ դավեր սարքի, մեր բոլոր կազմակերպությունները դրանց կտան արժանի պատասխան (ծափահարություն): Դրանում վոչ մի կասկած չկա, բայց վոր մեր ակտիվ լավ կովել գիտե թեքումների դեմ, դա անկասկած է, բայց վոր նա գիտե նույնպես սխալմամտիկ սև աշխատանք տանել Խորհրդային յերկրի ամեն մի անկյունում, վորպեսզի իրականացվի

ազդիղ գիծը և պլանը, այդ դեռ հարյուր տոկոսով ապացուցված չէ, այդ պես է ապացուցել:

Կան մարդիկ, վորոնք կարծում են, վոր անդադար պետք է կովել ու ներկուսակցական պայքարը նպատակ են դարձնում իրենց համար: Կան մարդիկ, վորոնք առհասարակ իրենց տեմպերամենտի պատճառով այնպիսին են, վոր չեն կարող հանգիստ նստել, այլ պիտի միշտ կովեն, յեթե նույնիսկ կովի առիթ չլինի. իսկ յեթե մարդ չլինի կովելու համար՝ իրենք իրենց դեմ կկովեն: Մեր կուսակցությունը աշխատի դոքտրինությունը վայել չէ: Կուսակցությունը պետք է խմանա, թե յերբ պիտի նա ներկուսակցական պայքար մղի, յերբ պետք է պաշարի ինքնարժեքն իջեցնելու համար, յերբ պետք է առաջ քաշի արտադրողական խնդիրներ և այլն և այլն: Չէ՞ վոր այդ բոլորը պայքար է, պայքարի դանազան ձևեր: Վոմանք ուզում են պայքարել ըստ յերևութին, պայքարել պայքարելու համար, ֆրանտյորութուն են անում, իսկ մենք գիտենք, վոր ամեն մի պրոլետարական գասակարգային շահերից բխող խնդիր հաջող լուծելու համար մենք պայքար ենք տանում, մենք կատարում ենք մեր պատմական մեծ նպատակի մի մասնիկը, հնգամյա պլանի իրագործումը, վորն ամենամեծ պայքարն է այս մոմենտին, ինքնաժեքի իջեցումն ամենագլխավոր պայքարներից մեկն է յեվ այլն յեվ այլն:

Դրա համար ել մենք ասում ենք, վոր ամեն մի կոնկրետ աշխատանք կապված է պրինցիպիալ հարցերի հետ. առանձնացնել չի կարելի այդ չերկու բանը: Ամեն մի պայքար չի կարելի պրիմիտիվ կերպով հասկանալ, ինչպես վոմանք կատակով ասում են, թե այս պլենումը հետաքրքիր չէ, կով չկա: Այդպիսի ընկերների համար մենք հետաքրքրություն չենք. կարող ստեղծել թող այդ հետաքրքրությունն ուրիշ տեղ վորոնեն: Գիդեցիկ ռեզոլյուցիաներով սոցիալիզմ չի կարելի կառուցել: Ս. Կոլոշտ, առանց ձիշտ ու լենինյան ռեզոլյուցիաների նույնպես չի կարելի սոցիալիզմ կառուցել, բայց միմիայն գեղեցիկ ռեզոլյուցիաներով սոցիալիզմ նույնպես չի կարելի կառուցել: Սոցիալիզմի կառուցման համար անհրաժեշտ է քաղաքական ուղիղ ռեզոլյուցիաների առաձիճն կետերը կիրառել կյանքում: Այդ է իսկական սոցիալիստական շինարարությունը: Այդ տեսակետից պետք է մոտենալ հարցին:

Ներկա շրջանում հատկապես ամենակարևորն այն է, վոր ամեն մի կոմմունիստ, ամեն մի կոմյերիտ, ամեն մի կին պատգամավորուհի լավ քննի հեռակալ խնդիրը, թե արդյոք նա կատարել է իր վրա դրված բոլոր պարտականութունները սոցիալիստական շինարարու-

թխան համար, թե արդյոք այն կազմակերպությունը, վորի ակտիվ անդամ է նա իրեն համարում, սպառնել է բոլոր հնարավորությունները քաղաքում թե գյուղում ավելի մեծ նվաճումներ անելու սոցիալիստական շինարարության համար: Դուք գիտե՞ք արդյոք, վոր մեր շարքերում դեռ առողջ-փառք ապրում են այնպիսիները, վորոնք ազնվական ու ազրուկային վերաբերմունք ունեն դեպի աշխատանքը:

Կենտկոմի հաշվետու նյութերի մեջ պատահեցիք մի այնպիսի հրեշային խայտառակության, յերբ կոմմունիստական կուսակցության անդամ կոչված մարդն իրեն թույլ է տալիս լիտերար ասելու անկուսակցական բանվորներին, վոր ինքը, իր կոմմունիստ, պիտի դեկավարի և ուտի, իսկ անկուսակցականներն աշխատեն:

Յեւ վերակայեցեք այդ մարդը դեռևս կուսակցության շարքերում է—մի ավելորդ ապացույց կուսակցական շարքերը մաքրելու անհրաժեշտության (ծափահարություն): Բացի այդ մեր մեջ կան և այնպիսի կատեգորիայի ընկերներ, վորոնք 5-ամյակի պլանի կամ մեր տնտեսական հարցերի վրա նայում են այսպես, թե՛ կարողանան կատարել՝ լավ, մի կերպ կկատարեն, չեն կարողանա՝ մեր ուս քեռին՝ մեզ ամեն ինչ կտա:

Այդ ընկերներին, այդպես մտածողներին պետք է պատասխանել, վոր «Ռուսաստանի հարուստ քեռին» միշտ ել պարտավոր է ոգնել և ոգնել է ու ելի կոգնի հետամնաց տնտեսություն ունեցող ստատանին, բայց պետք է գլխից հանել այն միտքը, թե միայն բյուջետային միջոցներով կարելի չէ սոցիալիզմ կառուցել. այդ հոգերանությունից պետք է ազատվել վերջիվերջո: Չի կարելի բյուջեյով, չի կարելի դոտացիայով սոցիալիզմ կառուցել: Այդ տեսակետը վոչ մի առնչություն չունի վոչ լենինիզմի, վոչ մարքսիզմի հետ: Բայց այդպիսի մարդիկ կան, վորոնք գլխավոր շեշտը դնում են այնտեղից ստանալու վրա: Պարզ է, վոր մենք ողնություն ստանում ենք և կստանանք, բայց այդպիսի սոբեսական հոգերանությունը, այդպիսի սպառողական նպատակին կոմմունիզմը չափազանց վտանգավոր է, և դժբախտաբար գոյություն ունի վոչ միայն տեղերում, այլ և այստեղ՝ կենտրոնում: Ի՞նչպես կարելի չէ սոցիալիզմ կառուցելու համար առաջին կարգը չդնել մեր մասսաների աշխուժությունը, մեր մասսաների ինիցիատիվան:

Չնայած այն հանգամանքին, վոր մեր յերկիրն ահագին բնական հնարավորություններ ունի ինդուստրիացման համար, այնուամենայ-

նիվ մեր յերկրում արդյունաբերությունը չափազանց թույլ է զարգացած. դա ակսիոմա չէ: Դա բացատրվում է ցարական կառավարության գաղութային քաղաքականությամբ ու իմպերիալիզմի հավատարիմ գամփոխ՝ դաշնակների տարած ավերիչ քաղաքականության շնորհիվ: Միայն խորհրդային իշխանության որով է, վոր սկսում է արդյունաբերությունը զարգանալ մեզ մոտ:

Մեր յերկրի արդյունաբերության տեսակարար կշիռը շատ ավելի ցածր է, քան Միության մեջ: Հենց այդ հանգամանքը—մեծ հնարավորությունները մի կողմից, արդյունաբերության թույլ զարգացած լինելը մյուս կողմից,— պայմանավորում է խորհրդային կարգերում մեր յերկրի արդյունաբերության նկատելի թափն ու նրա ուրույն բնութագիրը: Այստեղ ավելի քան մի վորևէ շրջանում նկատվում է, վոր վերականգնման պրոցեսսը շատ սերտ կերպով կապված է վերակառուցման պրոցեսսի հետ: Հիմնական շինարարության ու ներդրումների մեջ ահագին դեր ունի վոչ միայն նոր ձեռնարկությունների կառուցումը, այլ և, վոր չափազանց կարևորագույն նշանակություն ունի, բանվոր դասակարգի ձևակերպումը, վորակցալ բանվորների կադրերի ստեղծումը և այդ նոր խավերի մեջ աշխատանք տանելու ձևերի ու լեզանակների հարցը: Սրանից յերևում է, վոր մենք ել ավելի պետք է ուշադրություն դարձնենք պղնձի ու պեմզայի զարգացման, ուժեղացնենք նրանց թափը և ել ավելի պետք է մտածենք բանվորական կադրերի մասին, նրանց ձևակերպման ու նրանց մեջ աշխատելու նոր ձևերի մասին: Շատ հաճախ խոսվում է այն մասին, վոր բանվորական վորակցալ ուժի մեծ պակասություն ունենք, բայց մի բանի վրա կանգ չեն առնում մեր կուսակցական որգանները, վորոնք աշխատում են այդ վայրերում. իրենց համար լուրջ ուսումնասիրություն նյութ չեն դարձնում բանվորական կադրերի հարցը:

Այդ տեղերում այսպես կոչված՝ ձևավորված բանվոր դասակարգ չունենք, այլ ունենք գլուղից լեկած բանվորական նոր խավեր, վորոնք ձևավորվում են, և վորոնց ձևավորման համար հարկավոր է վոչ թե մեկ-յերկու սարվա աշխատանք, այլ շատ ու շատ յերկար ժամանակ: Հարկավոր է կոնկրետ կերպով դնել այդ հարցը. հարկավոր է կոնկրետ կերպով դնել հարցն այն ձևերի մասին, վորոնք հարկավոր են մեր կուսակցական և պրոֆեսսիոնալ որգաններին համար՝ այդ նոր խավերի մեջ աշխատելու համար: Կարծում եմ, վոր հասկանալի չէ այն հանգամանքը, վոր ուրիշ բան աշխատել ձևավորված պրոլետարիատի մեջ, վորն ունի իր անցյալը, իր տրագիդիան, ինչպես սորինակ, Բազմի

և Հենրիգրադի պրոլետարիատը, և ուրիշ բան ե աշխատել նոր ձևավորվող պրոլետարիատի մեջ, վոր մենք ունենք պղնձի ու պեմզայի հանքերում: Այդ հարցը, վորքան հայտնի յե, չի քննել վոչ Ալլահ-վերդու ռաջկոմը, վոչ ել Ղափանի ռաջկոմը, բայց այդ հարցը չափազանց կարևոր ե:

Այժմ պարզ պետք ե լինի, վոր Ալլահվերդու լեռնային հանքերի այն դրության մեջ, վորն ունեյինք անցյալ տարի ԲԳՏ և ԺՏԽ կոմիսսիայի ուսումնասիրությունից հետո, վորի մասին այն ժամանակ խոսում եյինք, և այն դրությունը, վորն այսօր կա, գոյություն ունի, մեծ տարբերություն կա: Այդ պետք ե վերագրել նենց անցյալ տարվա Կենտկոմի, ԲԳՏ և ԺՏԽ ուսումնասիրության արդյունքներին ու մեր տարած աշխատանքներին և, ինչպես տեսանք, վոչ մի հոետոր, վորը գալիս ե այստեղ խոսելու, չկարողացավ ժխտել այն նվաճումները, վոր մենք արդեն ունենք այդ ասպարիզում:

Շատ լավ բան ինքնաքննադատությամբ զբաղվել արդյոք կարելի յե մագաչափ անգամ քիչ ծավալել կամ սեղմել ինքնաքննադատությունը. վոչ չերեք յերեք: չի կարելի սեղմել ինքնաքննադատությունը, բայց արդյոք վտանգավոր չէ, չեր վոմանք այդ ինքնաքննադատության ուղղությունն ուղում են փոխել. արդյոք վտանգավոր չե, չեր մեծ դժվարություններից հետո նվաճումներ ունենալով՝ մենք այդ նվաճումներն անտես ենք առնում. դա վտանգավոր ե, և կարելի յե ընկնել այնպիսի պեսսիմիզմի մեջ, վոր վոչ մի սոցիալիզմի մասին խոսք լինել չի կարող: Միևնույն ժամանակ բացերը պետք ե անխնա յերևան հանել, ինքնաքննադատությունն ավելի ծավալել:

Այդ մասին խոսելիս մի հարցի վրա պիտի ուշադրություն դարձրենք. յերեք մենք անցյալ տարի այստեղ չափազանց խիստ ինքնաքննադատության կրակի տակ դրինք Ալլահվերդու խայտառակությունները՝ մի ամբողջ կիսամյակի նույն ժամանակ դաշնակցական թերթերին. յեթե հիշում եք, վոմանք նույնիսկ խոսում եյին, թե արդյոք մենք սահմանը չանցանք. դաշնակցականներն արտասահմանում գրում եյին, թե Կոստանյանը այս-ինչն ասեց, Սանջյանը այս-ինչն ասեց, Տեր-Գաբրիելյանը այն ասեց, ամեն որ նրանք իրենց հոգիվածներում գրում եյին այդ մասին: Հիշում եմ նույնիսկ Կի-ի նախագահության նիստին այսպիսի խոսակցություն չեղավ, թե արդյոք մենք ինքնաքննադատության ծավալման սահմանը չանցանք, բայց, իհարկե, մենք հանգստացրինք վոմանց ու վորոշեցինք, վոր ինքնաքննադատությունը ել ավելի պիտի ծավալել: Ու այդ վորոշումը շատ ճիշտ եր:

Իսկ ինչ վերաբերում ե դաշնակներին, նրանք վորպես մեր դասակար-

գային հակառակորդներ պիտի անպայման բամբասեն, վատաբանեն ու կոկոսան մեր ամեն մի հաջողության դեպքում: Դատապարտված դասակարգի, դատապարտված կուսակցության անձար «կորցնաններն» ու իմպերիալիզմի հիւ-հպատակ ու ծախու թանաք մրոտողներն ուրիշ բանի պետք չեն այսօր, քան սպիտակ-գվարդիական հավաքույթներում ու արտասահմանյան եփան չայչիխանաներում պառավ կանանց նման կախարդություններ անեն ջրի վրա գուշակելու համար Խորհրդային Հայաստանի հերթական անհաջողություններին» ու հերթական տապալման նշանների մասին: Թող նրանք զբաղվեն այդ խաղով, իսկ մենք գործի մասին կմտածենք ու գործի հաջողության համար ել ավելի կծավալենք ինքնաքննադատությունը: Վերջապես, մեզ համար քանի՞ գործի արժեք ունեն դաշնակներին բարբառանքները. միթե նրանք կարող են մեզ գովել, միթե կարող են մեր տեսակետից մոտենալ հարցերին. չեն կարող, վորովհետև նրանք մեր դասակարգային հակառակորդներն են: Մենք չենք վախենում այդ բամբասանքներից ու այդպիսի հակահեղափոխական քննադատությունից. մենք չենք կարող մագաչափ անգամ սեղմվել կամ մեղմացնել ինքնաքննադատությունը, վորովհետև ինքնաքննադատությունը հենց պրոլետարական կուսակցության ... յն գլխավոր հատկանիշն ե, վոր պետք ե ոժանդակի մեր նվաճումներին, մեր հաջող զարգացմանը: Հիմա ինքնաքննադատության հիման վրա մենք արդեն ունենք ահագին նվաճումներ:

Ընկերներ, մենք պետք ե ասենք, վոր նվաճումներ գոյություն ունեն, և այդ նվաճումների գոյությունը և արդյունքը մեզ պետք ե թելադրելին ել ավելի ծավալել ինքնաքննադատությունը: Կային մարդիկ, վորոնք կարծում եյին, վոր ինքնաքննադատությունն իջեցնում և մեր աշխատանքի հաջողությունը, վոր ինքնաքննադատությունը արտադրողականության թափն իջեցնում ե, վոր ինքնաքննադատությունը ֆուսս ե. այդպիսի մարդիկ կային, բայց այսօր նրանք չեն յերևում: Այժմ այդպիսի մարդիկ չեթե կան, մուգեյ պետք ե ուղարկել: Յես չեմ խոսում նվաճումների մասին, վորովհետև ընկ. Չեկոսինն իր ղեկուցման մեջ այդ մասին ասաց. յես չեմ խոսի նվաճումների մասին, վորովհետև այստեղ ընկեր Տ. Գաբրիելյանը և ուրիշները խոսեցին այդ մասին, բայց միաժամանակ պետք ե ասեմ, վոր ներքին խոսեցին այդ մասին, բայց միաժամանակ պետք ե ասեմ, վոր ինչ վոր նախագծված եր մի տարի առաջ, դեռևս իրագործված չե: այն, ինչ վոր նախագծված եր մի տարի առաջ, դեռևս իրագործված չե:

Այդպիսի բան չի յել կարող լինել, վորովհետև 4-րդ պլենումը (անցյալ տարի) ահագին խնդիրներ ե դրել մեր առաջ, վոր մի տարվա գործ չի:

Չպետք ե այնքան նայիվ լինել և հավատալ, վոր ինչ վոր այս

պլենումին վոյոչեցինք, հետեյալ պլենումին բոլորը լուծված լինի։ Յեթե սխալներն ուղղվիլ են, դա արդեն լավ է։ Դեռևս չափազանց մեծ բացեր գոյություն ունեն, բացեր, վորոնք չեն ուղղված, բայց ընդհանուր առմամբ մենք ահագին նվաճումներ ունենք։

Տնտեսական զարգացման ներկա շրջանում ամենախոշոր կենտրոնական հարցերից մեկը ինքնարժեքի իջեցման հարցն է. ուրիշ խոսքով՝ ինքնարժեքի իջեցման հարցը մեծ չափով կազմում է սոցիալիզմի կառուցման այստրվա ետապի գլխավոր հարցերից մեկը։ Ինքնարժեքի հարցին մոտենալիս մենք պետք է ի նկատի ունենանք յերկու հավելյալ հանգամանք։

Մենք թևակոխել ենք արդյունաբերության ասպարիզում խոշոր շինարարական աշխատանքների, բայց մենք խիստ սահմանափակ նյութական միջոցներ ունենք այդ շինարարության համար։ Մեր միջոցներից ամենագլխավորը ներքին (արդյունաբերության) կուտակումներն են։ Մինչդեռ այն քաղաքականությունը, վոր մենք տանում ենք ապրանքների գների վերաբերյալ, թելադրում է, վորպեսզի մեր արդյունաբերության ներքին կուտակումները սահմանափակվեն ինքնարժեքի իջեցման մակարդակով. ինքնարժեքի փոփոխություններով է պայմանավորվում մեր ներքին կուտակումների չափի փոփոխումը։ Գների իջեցումն իրագործելի չէ միայն բաց թողնման գների իջեցման դեպքում, իսկ բաց թողնման գները կարելի չէ իջեցնել միայն համապատասխան կերպով իջեցնելով ինքնարժեքը։

Արդյունաբերության ներկա չափի համար ինքնարժեքի մեկ տոկոսը բարձրացում կամ իջեցում է տալիս վոչ պակաս, քան 100 միլիոն ավելի կամ պակաս ներքին կուտակում արդյունաբերության մեջ։ Դա ահագին գումար է, յեթե ինկատի ունենանք, վոր այնպիսի հսկա, վորպիսին Դենպրոստրոյն է, պահանջում է 150—200 միլիոն ռուբլի։ Հետևապես մեկ և կես կամ 2 տոկոսով իջեցնել ինքնարժեքը, կնշանակի՝ ունենալ աչքան լրացուցիչ ներքին կուտակում, վոր կարելի չէ մի Դենպրոստրոյ ևս կառուցել։ Մյուս կողմից պիտի ի նկատի ունենալ, վոր այն գները, վոր այժմ գոյություն ունեն մեր արդյունաբերության մեջ, շատ բարձր են։ Մենք մի կողմից պիտի աշխատենք վերացնել այն տարբերությունը, «մկրատ»-ը, վոր գոյություն ունի մեր գների ու համաշխարհային գների միջև՝ աշխատելով հետզհետե մոտենալ համաշխարհային գներին, քյուս կողմից վերացնենք այն տարբերությունը, «մկրատ»-ը, վոր գոյություն ունի արդյունաբերական ապրանքների գների ու գյուղատնտեսության մթերքների գների միջև՝ աշխատելով պահպանել ու ամրացնել բանվոր դա-

սակարգի ու գյուղացիության սմիչկան։ Այս բոլորը գալիս է ասելու, վոր մենք հետզհետե ել ավելի պիտի իջեցնենք արդյունաբերական ապրանքների գները, հետևապես ինքնարժեքը։ Մինչդեռ յեթե գների իջեցմանը չհամապատասխանի ինքնարժեքի ել ավելի իջեցումը, բացասաբար այդ կազդի արդյունաբերության ներքին կուտակումների գումարի վրա, այսինքն ամենագլխավոր աղբյուրի վրա, վոր առաջնակարգ դեր է խաղում մեր սոցիալիստական շինարարության համար։

Ինքնարժեքի իջեցման խնդիրը կախված է մեր արդյունաբերության աշխատանքների վորակից։ Նա պահանջում է արտադրողական ապարատի բոլոր մասնիկների աննկուն ու համառ աշխատանք, արտադրողական պրոցեսների ու մեքենաների ոգտագործման ռացիոնալիզացիա, հուս նյութերի ու վառելանյութի ռացիոնալ ու խնայողական ոգտագործում, աշխատանքի ավելի բարձր վորակի կադմակերպում, վերակազմակերպման ու վերակառուցման աշխատանքների ավելի բարձր հիմքեր։

Ինքնարժեքի իջեցման կենտրոնական նշանակությունն ավելի պարզ յերևան է գալիս հնգամյակի մեջ. 1927—28 թ. մինչև 1932—33 թ., այսինքն հնգամյակի ընթացքում մենք պիտի ներդնենք արդյունաբերության մեջ ավելի քան 20 միլիարդ Վոյսեդկից է վերցվում այդ գումարը։ Հնգամյակի ընթացքում արդյունաբերության մեջ ներդնելու ամբողջ անհրաժեշտ գումարի 70 տոկոսը ծածկվում է արդյունաբերության միջոցներով 50-տոկ. ոգուտներով։

50-տոկոսը կազմում է ներքին կուտակումը. սա լինչ է ասում. սա գալիս է ասելու, վոր ներքին կուտակում յեթե չլինի, չի կարող լինել սոցիալիստական շինարարություն, չի լինի ինդուստրիալիզացիան։ Ապա ուրեմն՝ կնշանակի՝ ինքնարժեքն ավելի պետք է իջեցնել, քան թե գները, վորպեսզի տարբերությունը կազմի ներքին կուտակումը։ Վոչ միայն ամբողջ 5-ամյակի ընթացքում, այլև 5-ամյակի առաջին տարին՝ 28—29 թ. ինքնարժեքի մի տոկոս իջեցումը տալիս է արդյունաբերությանը 120—130 միլիոն, իսկ 5-ամյակի վերջը՝ մոտավորապես 300 միլիոն։ Իջեցման ամեն մի տոկոսը տալիս է 5-ամյակի վերջում 290—300 միլիոն ռուբլի կուտակում։ Իսկ այս տարի՝ մոտավորապես 130 միլիոն ռուբլի. ուրիշ խոսքով՝ յեթե 2-տոկոս ինքնարժեքն իջեցնենք՝ մենք կկարողանանք կառուցել Դենպրոստրոյ՝

Հնգամյակի մեջ ինքնարժեքի ընդհանուր իջեցումը կազմում է 35 տոկոս, այնինչ բաց թողնման գների իջեցումը՝ 23,9 տոկոս։ Այս տեսակետից ինքնարժեքի իջեցման խնդիրը դառնում է կենտրոնա-

կան հարց. դառնում ե մի հարց. վորը կարող ե առաջ շարժել սոցիալ-
լիստական շինարարութիւնը կամ թե դադարեցնել: Ինքնարժեքի ի-
ջեցման խնդիրը՝ սոցիալիստական շինարարութեան խնդիրն է, առանց
ինքնարժեքի իջեցման չի կարող խոսք լինել սոցիալիզմի մասին: Այդպիսի
առաջ, և այդտեղ կուսակցական որդանները և մանավանդ պրոֆեսսիո-
նալ որդանները մեծ անելիքներ ունեն: Ինքնարժեքի իջեցման հար-
ցում ամբողջ 5-ամյակի ընթացքում պահանջվում է մեղանից, վոր-
պեսզի մենք հասկանալի դարձնենք այդ հարցն ամեն մի բանվորի,
վորն աշխատում է գործարանում, և ամեն մի ագնիվ քաղաքացու,
վորն աշխատում է մեր ձեռնարկում, ամեն մի ինժեների և ամեն մի
տեխնիկի, վորպեսզի նա այդ հեռանկարը չկորցնի, վորպեսզի նա իբ-
րամենորյա աշխատանքների ժամանակ վոչ մի վայրկյան չմոռանա, վոր
ինքնարժեքի իջեցման մեկ տոկոսը տալիս է Դնեպրոստրոյ:

Ընկերներ, ընկ. Զեկասինն ասում է, վոր մոտավորապես 5 տո-
կոսով իջեցված է ինքնարժեքը լեռնահանքերում: Ինձ թվում է, վոր
յեթնայն 5 0/0-ը չլինի և քիչ էլ պակաս լինի՝ դա՝ բավականին մեծ
գործ է, վորովհետև ընդհանուր տոկոսը Խորհրդային Միութեան մեջ
2 և կես է միջին հաշվով, թեև կան ձեռնարկութունների, վորտեղ ինք-
նարժեքի իջեցումը 10 տոկոս է: Կուսակցութեան դիրեկտիվն այս տա-
րի ինկատի ունի 6-7 տոկ., ծանր արդյունաբերութեան մեջ 7 և կես
տոկ., թեթև արդյունաբերութեան՝ մոտավորապես 7 տոկ. պետք է ի-
ջեցնել, այնինչ այս տարվա 1-ին կիսամյակը տալիս է 2 և կես տոկ.:
Ֆերիլու և կես տոկոսը չափազանց քիչ է, դրա համար կուսակցութեան
առաջ դրվում է լուրջ կերպով այն խնդիրը, վոր յերկրորդ կիսամյա-
կում ավելի քան 6 տոկ. պետք է իջեցնենք, վորպեսզի դիրեկտիվը
կատարած լինենք:

Մեզ մոտ յեթն յերկուս և կեսին համապատասխանում է 5 տո-
կոսը, դա վատ չի, բայց միաժամանակ պետք է ասել, վոր դա բոլորո-
վին բավական չէ: Անհրաժեշտ է յերկրորդ կիսամյակում ինքնարժե-
քը ավելի իջեցնել:

Զի կարելի դուրս գալ և ասել՝ տվեք հա տվեք: Մեր բազան
պետք է լինեն ներքին կուտակումները, մասսաների յեռանդը
և ոգնութիւնը, մասսաների ներգրավումը սոցիալիստական շինարա-
րութեան մեջ: Կենտրոնից մենք ոգնութիւն ստանում ենք, բայց չենք
կարող ասել, վոր ամեն բան այնտեղից պետք է գա:

Ամեն մի տնտեսավար գիտե, և սա գաղտնիք չէ, վոր յերեքնի
կարելի չէ դարմանալ, թե վորպիսի ձևական, բյուրոկրատական, չի-

նոյնիկական կերպով են մոտենում վոմանք լայն մասսաների ներգրա-
ման հարցին. շատերը գիտեն, թե ինչպես մենք չափազանց քիչ ենք
անում, վորպեսզի մասսաները ներգրավենք, թե ինչպես այդ հարցին
մոտենում ենք շատ անգամ բյուրոկրատիկ կերպով. իսկ յեթն ավե-
լացնենք այն հոգեբանութիւնը, թե տվեք ավել, իսկ ինքնարժեքը
կամ կբարձրանա կամ ցածր կլինի, այդմեր գործը չէ, այն ժամանակ
սոցիալիստական շինարարութեան մասին խոսք անգամ լինել չի կա-
րող: Ինչո՞ւ չի կատարված կուսակցութեան դիրեկտիվը ինքնարժեքի
իջեցման համար: Ընկ. Ռուխիմովիչը, համաժողովեանական Ժողտնտ-
խորհի փոխ-նախագահը, իր բացատրական գեկուցման մեջ ասում է
հետևյալը. «Հանձնաժողովների աշխատանքին վերաբերող նախնական
ավյալներն ասում են, վոր վոչ տնտեսավարները, վոչ արհեստակցա-
կան կազմակերպութիւնները ժամանակին չեն կենցարեցել պատշաճ
ուսադրութիւն ինքնարժեքի հարցերի վրա: Բանվորական մասսան ան-
հրաժեշտ չափով մոբիլիզացիայի չի յինթարկվել սոցիալիստական շինա-
րարութեան այս կարևորագույն հարցի շուրջը»:

Ահա այն յեզրակացութիւնը, թե ինչու կուսակցութեան դիրեկ-
տիվները չեն կիրառված լրիվ կերպով: Մանավանդ պետք է ինկատի
ունենալ, վոր շատ գործարաններ՝ կան, վորտեղ հետադադարութիւնից
հետո պարզվել է, վոր կարելի չէ վոչ թե 7 տոկոսով իջեցնել ինքնար-
ժեքը, այլ 10 տոկոսով: Ուրեմն 7 տոկոսն ամենաբարձր տոկոսը չէ, այլ
ռեզերվ կա, 7 տոկոսը միջին տոկոսն է:

Հայաստանում այդ ռեզերվներն ավելի մեծ են, ուրեմն կուսակ-
ցութեան դիրեկտիվն ավելի շուտ կարելի չէ կիրառել: Այնինչ մենք շատ
որինական կարող ենք բերել, յերբ այս կամ այն ձեռնարկութիւնը
չի ոգտագործում բոլոր այն ռեսուրսները, վորոնք գտնվում են նրա
տրամադրութեան տակ: Մենք պիտի կարողանանք անփութութեան,
անպատասխանատվութեան ու թափթփվածութեան իներցիան հաղթա-
հարել կուսակցութեան դիրեկտիվը լիուրի կատարելու գործում:

Մենք պիտի վերջ տանք չինովնիկական, ձեւական, բյուրոկրա-
տիկ վերաբերմունքին մեր տնտեսական կյանքի գլխավոր ու կենտրո-
նական խնդիրների իրագործման ասպարիղում:

Ամենակատարի պայքար՝ խանգարողների դեմ: Ինքնարժեքն
իջեցնելու միջոցներ կան ու ինքնարժեքը պիտի իջեցնել: Ահա թե ինչ է
ասում Վ. Ի. Լենինը. «Որինակելի կոմունիստները պետք է ծառայեն
և կծառայեն վորպես յետ մնացած կոմունիստների դաստիարակիչներ,
ուսուցիչներ, առաջ գցողներ. մամուլը պետք է ծառայի վորպես սո-
ցիալիստական շինարարութեան գեներ, ծանոթացնելով որինակելի կոմ-

մունանների հաշտութիւններին՝ իրենց բոլոր մանրամասնութիւններով, ուսումնասիրելով նրանց հաշտութեան պատճառները, նրանց տնտեսութեան գործ դրած պրիոմները, մշտա կողմից «սև տախտակի» գրելով այն կոմմունանների անունը, վորոնք համառորեն պահպանում են «կապիտալիզմի տրագիգիաները», այսինքն անարխիտն, դատարկապորտութիւնը, խառնաշփոթութիւնը, սպեկուլյացիան»:

Սև տախտակին այն ձեռնարկութիւնները, վորոնք չեն ուղղում իրագործել կուսակցութեան դիրեկտիվը, սև տախտակին նրանց, վորոնք խանգարում են սոցիալիստական շինարարութեան գործին:

Ինչպէս ամբողջութեամբ չի իրագործված այդ դիրեկտիվը. շատ պատճառներ կան, վորոնց պետք է փնտռել աշխատանքային ցուցանիշների մեջ, վորոնք են աշխատանքային ցուցանիշները: Ամենից առաջ մեր ձեռնարկներում դեռևս ունենք ավելորդ բանվորական ուժ. այդ բանվորական ուժն, իհարկե, չի կարող իջեցնել, այլ ընդհակառակը, բարձրացնում է ինքնարժեքը. ո՞վ է մեղավոր, վոր ավելորդ բանվորական ուժ կա: Այստեղ մեղքի մի մասն ընկնում է տնտեսավարների վրա, վորոնք անփութ կերպով են վերաբերվում բանվորական ուժի ոգտագործման հարցին: Մեղքի յերկրորդ մասը պետք է ընկնի աշխատանքի ժողովրդական կոմիսսարիատի և արհմիութիւնների վրա, վորոնք շատ անգամ դիմադրում են, վորպեսզի այդ ավելորդ ուժը դուրս հանվի արտադրողականութեան պրոցեսից:

Սխալ կլինի կարծել, վոր ավելորդ բանվորական ուժի գոյութիւնը արտադրողական պրոցեսում միայն տնտեսավարների մեղքն է: Ընկեր Մանդալյանը չի կարող պարծենալ, վոր այն, ինչ վոր կախված է նրանից, նա արել է, վորպեսզի ավելորդ բանվորական ուժից ազատի արդունարներութիւնը: Այս խնդրին կապված է աշխատանքի արտադրողականութեան հարցը: Ընկ. Զեկասինը, մանավանդ ընկ. Շամշյանը թվերով ապացուցեցին, վոր արտադրողականութիւնը ինչպէս պեմզայի հանքերում, այնպէս էլ պղնձահանքերում բավական բարձրացել է, ուրիշ բան է, յետեւ այդ արտադրողականութիւնը պլանի իրագործումից յետ է մնացել:

Յետեւ մենք համեմատում ենք անցյալի հետ, նկատում ենք, վոր բավականին զգալի կերպով բարձրացել է աշխատանքի արտադրողականութիւնը: Աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացումն ամենից առաջ բացատրվում է բանվորութեան աշխուժացման ու վողեւորութեան բարձրացումով, վարչութեան կողմից ձեռք առած միջոցներով: Պեմզայում կարծես տեխնիկական և ադմինիստրատիվ միջոցներն առաջին տեղն են բռնում աշխատանքի արտադրողականու-

թեան բարձրացման մեջ: Այս տարբերութիւնը մեզ համար մեծ նշանակութիւն ունի. դա նշանակում է, վոր պեմզայի պրոֆմիութենական աշխատանքների վրա պետք է դարձնել ավելի լուրջ ուշադրութիւն:

Համամիութենական մասշտաբով մենք ունենք աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացում 10-ից 11 տոկոս, բայց դիրեկտիվը 17 տոկոս է, մոտավորապէս 6 տոկոս դիրեկտիվի կատարումից յետ ենք մնում: Արտադրողականութեան ուժերի բարձրացման ամեն մի տոկոսը հավասար է ինքնարժեքի իջեցման մեկ 3-րդ տոկոսին: Ուրեմն 3 տոկոսը հավասար է ինքնարժեքի մեկ տոկոսին, իսկ 6 տոկոսը հավասար է 2 տոկոս ինքնարժեքին, իսկ ինքնարժեքի 2 տոկոսը հավասար է 250—300 միլիոնի: Աշխատանքի արտադրողականութեան ու աշխատանքային դիսցիպլինայի խնդրում հարկավոր է հիշել Լենինի խոսքերը՝

«Յուրաքանչյուր սոցիալիստական հեղափոխութեան մեջ, այն բանից հետո, յերբ վճռված է իշխանութիւնը պրոլետարիատի կողմից նվաճելու խնդիրը, և լուծվում է հիմնականում ու ելակա՞ն դժբեքով, թե ինչպէս եքսպլուատացիայի չենթարկել եքսպլուատորներին, առաջին պլան է քաշվում կապիտալիզմից ավելի բարձր հասարակարգ ստեղծելու արմատական խնդիրը, այն է՝ աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացումը, իսկ դրա կապակցութեամբ (ու դրա համար) և նրա ավելի բարձր կազմակերպութիւնը: Ի՞նչպէս է դնում Լենինը «ավելի բարձր, քան կապիտալիզմը, հասարակարգ ստեղծելու» կամ արտադրողական ուժերի բարձրացման հարցը: Նա ասում է. «Արտադրողականութեան բարձրացումն այն ժամանակ պահանջում է ամենից առաջ ապահովել խոշոր ինդուստրիայի նշանակաւոր հիմքերը—վառելիքի, յերկաթի արտադրութեան, մեքենայինութեան, քիմիական արդունարներութեան զարգացում .. Աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման մեկ ուրիշ պայման հանդիսանում է նախ և առաջ բնակչութեան մասսաների կրթական և կուլտուրական վերելքը... Յերկրորդ՝ տնտեսական վերելքի պայման հանդիսանում է և աշխատավորների կարգապահութեան բարձրացումը, աշխատել կարողանալը, աշխատանքի արագութիւնը, ինտենսիվութիւնը, նրա լավագույն կազմակերպութիւնը...»

Հարկավոր է դրա հետ միասին, ընթանալով դեպի աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացում, հաշվի առնել կապիտալիզմից սոցիալիզմին անցնելու ժամանակի առանձնահատկութիւնները, վորոնք պահանջում են, մեկ կողմից, վորպեսզի դրվեն մրցութեան սո-

գիտելիստական կազմակերպության հիմքերը, իսկ մյուս կողմից պահանջում են գործադրել հարկադրանք, վորպեսզի պրոլետարիատի գիկատտուրայի լուղունը չփոխվի «պրոլետարական իշխանության» կիսեկանման վիճակի պրակտիկայով:

Ահա թե ինչպես է դնում Հենինը հարցը: Այսպիսով, ընկերներ, թեև մենք ունենք աշխատանքի արտադրողականության բարձրացում, բայց այդ բոլորը բավական չէ:

Պատահում է, վոր արտադրողականութունը բավական բարձրանում է, իսկ մյուս կողմից տալիս են պրոստոյներ՝ նյութ չկա՝ մեքենաներն անհամապատասխան վիճակի մեջ են և այլն. այդ նշանակում է, վոր հսկողություն չկա. այստեղ մեղքն ընկնում է տեխնիկական ղեկավարության վրա: Ինչո՞ւ է մենք հարցը այսպես դնում. վորովհետեւ կան կարծիքներ, վոր իբր թե ինքնարժեքի թույլ իջեցնելու և արտադրողականության թույլ բարձրացման պատճառները բանվորներն են. շատերն ել դնում են մեղքը միայն ադմինիստրացիայի վրա: Պետք է հարցը դնել այսպես, վոր մեղավորը թե բանվորն է, թե ադմինիստրացիան: Ինքնարժեքի իջեցման գործում պետք է մասնակցեն թե բանվորը, թե կոմսոնիստը, թե կոմսոմոլիստը և թե պրոֆմիտթյունները: Այս կամ այն դեպքում կարելի չե բացատրել և ասել, թե ով է ավելի մեղավոր, և ով է սխալ, իսկ գիրեկտիվը չկատարելու համար մեղքը գցել իրար վրա՝ դա սխալ է: Այստեղ բոլորս ել պետք է աշխատենք այդ բացը վերացնել:

Ընկերներ, զեկուցողն ասաց, վոր աշխատավարձը պղնձահանքերում բավական բարձրացել է, և մենք ստանում ենք այնպիսի տպավորութուն, վոր աշխատավարձն ավելի չե բարձրացված, քան թե ծրագրված եր:

Դուրս է գալիս, վոր աշխատանքի արտադրողականութունը պլանին չի հասել, իսկ աշխատավարձը պլանից ավելի բարձր է: Անշուշտ մենք չենք կարող աշխատավարձը միևնույն մակարդակի վրա թողնել. նա վորոշ չափով պետք է բարձրանա: Սա կնշանակի, վոր ել ավելի պետք է առաջ գնա արտադրողականութունը, վորովհետեւ մենք չենք կարող կանգնեցնել աշխատավարձը: Ավելի պետք է բարձրացնել արտադրողականութունը, վորպեսզի հնարավորութուն ունենանք առաջ քաշել հետաձուգ գոտիները աշխատավարձի բարձրացման ասպարիզում:

Անցնենք աշխատանքի դիսցիպլինային: Միջանի որինակ ԲԳՑ հետազոտութուններից՝ կատարված Ալլահվերդիում և Անի-Պեմզայում ում է):

1. Մալիսին մի բանվոր գործալքում թույլ տվեց իրեն՝ հորսանիքի մասնակցելու պատճառով. ԳԿՀ չհամաձայնեց վարչության վորոշմանը բանվորին արձակելու մասին: Գործալիք բանվորի նկատմամբ վոյ մի միջոց ձեռք չառնվեց (Անի-Պեմզա):

2. Մալիսի 10-ին մի տասնապետ, առանց վարչության գիտության, թողեց աշխատանքն ու գնաց: Նույն այդ տասնապետը, իր մասին խոսք լինելիս, իբրև կողի մեջտեղ է բերում իր լավ աշխատանքը, վորի ապացույց նա համարում է բանվորների լավ վերաբերմունքը դեպի ինքը («պոչականութուն», տես՝ Կենտկոմի շրջաբերականը):

Արհմիությունները, վճռական պայքար մղելով տնտեսական որգանների բյուրոկրատիկ աղավաղումների դեմ, լեռանդազին պաշտպանելով բանվորների տնտեսական և կենցաղային շահերը, պարտավոր են՝ պրոլետարների ամենագիտակից կադրերի վրա հենվելով՝ յեռանդուն պայքար մղել սանձարձակ վերաբերմունքի դեմ դեպի արտադրութունը և աշխատանքային դիսցիպլինան (կուսկոնֆերենցիայի բանաձևից):

Յեղել է մի դեպք, յերբ մի խումբ բանվորներ բողոք են տվել տասնապետի դեմ, վոր պահանջկոտ է չելել աշխատանքի խնդրում. հետո բանվորներն իրենք խոստովանել են, վոր նա իրենց դուր չի գալիս միայն այն պատճառով, վոր խիստ է (Անի-Պեմզա):

3. Մի կոմիսերիտական աշխատանքի ժամերին զբաղվում է ինքնաքննադատությամբ: Վարչությունը շախտկոմի հետ գնում են հանքերը և առաջարկում են նրան աշխատանքի անցնել: Կոմյերիտականը գնն է գցում բահը և հրաժարվում է աշխատելուց:

ԼԿՑԵՄ գծով նրան ժոշ մի դատի չեն չենթարկում: Կոմյերիտականը դրանից հետո ինքնագլուխ գործալքում է յերեք որ, և շախտկոմի առաջարկությամբ նրան վճարում են այդ որերի աշխատավարձը (Անի-Պեմզա):

Կուսակցության XV համագումարը կրկին ընդգծեց, վոր արհմիությունները պետք է վճռական պայքար մղեն իրենց մարմինների և ներկայացուցիչների այնպիսի փորձերի դեմ, յերբ նրանք անմիջական և անձեռնհաս կերպով միջամտում են ձեռնարկությունների և նրանց միավորումների կառավարման ու վարչարար գործողություններին, վորի հետևանքով տեղի չե ունենում արհմիութենական և տնտեսական ֆունկցիաների շփոթում ու ժողովրդական տնտեսության կառավարման գործի մեջ ֆուսակար չերկվություն և անպատասխանատվություն է մտցվում:

4. Ձիռն ծեծելու համար ապրիլին արձակվում է աշխատանքից մի ձիավար կոմյերտական: Շախտկոմի նախագահը վարչութչան գլխի վրայով տասնապետին յերկտող է գրում. «Առաջարկում եմ անմիջապես թույլ տալ նրան, վոր աշխատի»: Գործը մինչև դատարան է հասնում (Անի-Պեմգա):

«Միանձնյա վարչութչան ձեռն չի բացասում լայն մասսաներին կառավարման գործին մասնակցութչան կանչելը. նա միայն սահմանագծում է անմիջական կառավարման ֆունկցիաները ուսուցումից»:

5. Համկոմկուսի անդամ մեկն աշխատում է Ալլանվերդում 28 թվի նոյեմբերի 16-ից մինչև 29 թվի ապրիլի 20-ը: 120 բանվորական որից նա գործադրում է 91-ը: Յերբ նրանց վոնդում են, նա հայտարարում է. «Յես քեզ հետ «Նորհրդային Հայաստանի» միջոցով կիսուսեմ»: Մինչև մայիսի 20-ը կուսակցական գծով նրան դեռ վոչ մի կուսակցական դատի չեղին յենթարկել (Ալլանվերդի):

6. Ամբուլատորիայի բժիշկը մերժում է աղատել բանվորին աշխատանքից, յերբ նա քերծված ունենալով՝ դիմում է բժշկին. բժշկի վրա հոգված են գրում պատի լրագրում:

Մեկ ուրիշն արհեստականորեն բարձրացնում է իր տաքութչունը: Կեղծիքը բռնում են: Միմուլանտը թղթակցութչուն է գրում «Նորհրդային Հայաստանին», վոր տպվում է:

Յոթ տարի աշխատել է իր գործը՝ բանվորների ու կազմակերպութչան վկայութչամբ՝ միանգամայն գոհացուցիչ տանող բժշկի մասին պատի լրագրում գրում են՝ «Այդպիսի բժիշկ մեզ պետք չի» (Ալլանվերդի):

Ընկերներ, ինձ թվում է, վոր այս որինակները չափազանց շատ բան են ասում: Գուցե ել ավելի որինակներ կարելի յե բերել բայց այս որինակներն ել բավական են, վորպեսզի պարզ լինի, թե վորքան մեծ աշխատանք պիտի տանենք այդ ֆրոնտում: Չպետք է կարծել, վոր պրոլետարիատի զիկտատուրան կիսելի նման մի բան է: Կան մարդիկ, վորոնք մեծ-մեծ խոսում են հեղափոխութչան ու ազատութչան մասին, բայց հաճախ նրանք արտահայտում են մանր բուրժուական, անարխիստական, պոչական տենդենցներ: Իսկ պատահում է, վոր մեր լավ ընկերներից շատերն այդպիսիներին ավելի չեն լուրս ու չերեմն դրանց ազդեցութչան տակ ընկնում: Պետք է հասկանալ, թե վորտեղից են գալիս այդ արամադրութչունները: Պետք է հասկանալ, վոր խփոսարկված տեղ չպետք է ունենա մեր շարքերում:

Ալլանվերդիում, մի ժողովում դուրս է գալիս Արամայի Յերիցյանը, վորն իրեն ամենամեծ հեղափոխական է հաշվում, բայց վորն իսկա-

պես տիպիկ, կատաղած մանրբուրժուա չե, տիպիկ մեղչան է, նա հարց է դնում, թե ինչո՞ւ ինքը մետաքսե թաշկինակ չունի, թե բանվորներին պետք է մետաքսե թաշկինակներ բաժանել: Այդ Արամայիսը քայքայված ու կատաղած մանր-բուրժուա չե, նա կարծում է, վոր մեր պրոլետարական զիկտատուրան՝ դա նույն կապիտալիստական պետութչունն է:

Շատ հաճախ մեր կուսակցական և պրոֆեսսիոնալ որգանները հարկավոր վերաբերմունքը չեն ցույց տալիս այդպիսի կոմմունիստներին: Պատահում է նաև, վոր բանվորների վրա հսկող տասնապետը (իսկ դուք գիտեք, վոր տասնապետը բանվորներից է առաջ քաշված) ուշադրութչուն չի դարձնում աշխատանքի դիսցիպլինայի խախտման վրա՝ մտածելով, վոր այսոր նրան առաջ են քաշել, վաղը յետ կքաշեն, պետք է ելի շարքային բանվոր դառնա և լավ կլինի, վոր բանվորների հետ հարաբերութչունները չփչացնի: Այդպիսի հոգեբանութչուն լեռնահանքերում շատ կա: Յեվ այդ տենդենցների դեմ արմիքութչունները բավարար չեն պայքարում: Հարկավոր է այդ մասին մտածել: Դա պետք է պարզ լինի բոլորի համար: Վճիտեղից են այն աղբյուրները, վորոնք ազդում են աշխատանքի դիսցիպլինայի թուլացման վրա: Ամենից առաջ բանվորութչան կազմի մասին, այդ մասին խոսվեց այստեղ. վոչ այնքան լավատես պետք է լինել, վոր ասել՝ կարճ ժամանակում ամեն ինչ կանենք, և վոչ ել այնքան հոռետես, վոր չկարողանանք փոխել այսորվա դրութչունը: Ընկ. Նանփերյանն ասաց, վոր 95 տոկոսը գյուղացի չեն. դա չափազանցութչուն է. այստեղ կիսապրոլետարիատի տոկոսը համապատասխանում է մոտավորապես Դոնբասին: Մենք ունենք այստեղ 12—15 տոկոս վորակյալ բանվորներ:

Այդ հարցի ուսումնասիրութչան խնդիրը պետք է դնել շատ լուրջ: Պետք է ուսումնասիրել, իմանալ, թե ո՞վ է այդ գյուղացին: Ընդհանուր առմամբ դա չքավոր ու մասամբ միջակ գյուղացի յե, բայց կան և ունեւորներ, կան և կուլակներ: Յեթե բանվորութչան կազմն այնպիսի յե, վոր 85 տոկոսը գյուղացի է գալիս, յեթե կազմը հոսող է, ապա պետք է չեղրակացնել, վոր հիվանդագին տենդենցները, վոր ունի մանր բուրժուազիան, գալիս են դեպի մեր գործարաններն այդ կանաչների միջոցով. նա նայում է գործարանի վրա վորպես ժամանակավոր միջոցի, նրա նպատակը գյուղի իր տնտեսութչունն է, իսկ գործարանի աշխատանքի վրա նայում է, վորպես ժամանակավոր աշխատանքի: Այդ գործարանը նրա համար ոժանդակիչ աղբյուր է իր տնտեսութչունը լավացնելու համար, և վերջապես նա իր հետ բերում է իր բոլոր մանր-բուրժուական հիվանդութչունները: Ահա թե ինչու

այս բոլորը պետք է ի նկատի ունենանք, յերբ խոսում ենք լեռնահանքերի բանվորների կազմի մասին: Բանվորների կազմի խնդիրը չափազանց մեծ նշանակություն ունի և՛ աշխատանքի դիսցիպլինայի բարձրացման, և՛ ինքնարժեքի իջեցման համար, ապա ուրիշն սոցիալիստական շինարարության համար:»

Մեր կուսակցական որդաններն ու արհմիությունները պետք է տանեն կայուն, համառ, սխտեմատիկ աշխատանք, վորպեսզի մենք կարողանանք հետզհետե պատրաստել իսկական բանվորական կադրեր:

Պետք է նշել նույնպես այն, վոր աշխատանքի դիսցիպլինայի վրա ազդում է մեծ չափով տեխնիկական և ադմինիստրատիվ որդանների թույլ ղեկավարությունը: Թվերն ասում են, վոր մայիս ամսին աշխատանքի դիսցիպլինան ուժեղացել է: Այդ բացատրվում է նրանով, վոր տեղերն ուժեղ կամպանիա չեն տարել տեղիորում: Բայց վորովհետև այդ աշխատանքները տարել են նրանք կամպանիայի միջոցով, դրա համար դիսցիպլինայի ուժեղացումը վորոշ չափով ժամանակավոր բնույթ է կրում և նորից թուլանում է: Այստեղից պետք է չեզրակացնել և մի ավելորդ անգամ շիշտել, վոր այդպիսի հարցերը պետք է դնել վոչ թե հարվածային կամպանիայի ձևով, այլ իրրև սխտեմատիկ, տևական աշխատանք: Աշխատանքի դիսցիպլինայի ու աշխատանքի արտադրողության մասին խոսքս վերջացնելու համար լավ կլինեի Լենինից մի կտոր հիշեցնել:

Լենինը շատ անգամ է շիշտել.

«Ամեն մի խոշոր մեքենական խնդուստրիա, այսինքն սոցիալիզմի հենց նյութական, արտադրական աղբյուրն ու հիմքը պահանջում է հարյուրավոր, հազարավոր և տասնյակ-հազարավոր մարդկանց միատեղ աշխատանքին ուղղություն տվող կամքի անպայման և խստագույն միասնություն, պահանջում է հազարների կամքը «չենթարկել» մեկի կամքին»:

Հեղափոխությունը, ճիշտ է, ջախջախել է ամենադարավոր, ամենահին, ամենատուր ու ամենաժանր շղթաները, այն շղթաները, վորոնցով կաշկանդված էին մասսաները, բայց այդ յեղեկ հր: Այսոր, այսոր ուրիշ է. այսոր նույն հեղափոխությունը, հենց սոցիալիզմի կառուցման համար, ստիպում է ու պահանջում, վորպեսզի առանց այլևայլության մասսաները հպատակվեն աշխատավորական պրոցեսսների ղեկավարների միասնական կամքին:

Ով չի հասկացել այս հասարակ միտքը, նա վոչինչ չի հասկացել: Մի ուրիշ տեղ Լենինն ասում է.

«Բուրժուական և մանր-բուրժուական տարերքը կովում են խորհրդային իշխանություն դեմ յերկու ձևով. մեկ՝ կողմից ուղղակի զինված ապստամբությունների միջոցով, իսկ մյուս կողմից այդ տարերքը գործում է ներսից, որդագործելով քայքայման շուրջաքայման շուրջ տարր, շուրջաքայման թուլություն՝ կաշառելու համար, անդիսցիպլինարությունը, սանձաթողությունը, քառն ուժեղացնելու համար»:

Մանր-բուրժուական տարերքի այդ ազդեցությունը մենք շուրջափում ենք ակնհայտի կերպով, յերբ ուսումնասիրում ենք դիսցիպլինայի խնդիրն ու առանձին բանվորների կամ բանողների առանձին խմբերի դերն ու վերաբերմունքը դեպի այդ աշխատանքի դիսցիպլինան—այն առանձին խմբակների ազդեցությունը, վորոնք բերում են իրենց հետ վոչ պրոլետարական հակումներ, կորզողական արամադրություններ, խուլիգանություն և մանր բուրժուական անարխիզմ:

Մենք ասում ենք, վոր թևակոխել ենք դասակարգային պայքարի սրման շրջանը: Մենք ասում ենք, վոր կապիտալիստական ելեմենտներն այդ դասակարգային կովի սրման շրջանում կատաղի ընդդիմադրություն են ցույց տալիս առաջ շարժվող դարգացող ու ամրացող հաղթական սոցիալիզմին: Իսկ կազմալուծված կամ վոչ-պրոլետարական միավորներից յեկող փոքրիկ, բայց դեռևս ապրող ու մինչև իսկ դեռևս ծնվող ու աճող խմբակները խանգարում են մեր ընդհանուր գործին, բանվոր դասակարգի պատական գաղափարի գովաճանները, սրիկաներն ու պնակալեզները մոռացության տալով դասակարգի շահերը՝ թուլացնում են պրոլետարիատի դիկտատուրան՝ ձգտելով այն փոխարինել պրոլետարական իշխանության կիսելային գրությունը:

Այդպիսիների մասին է, վոր Լենինն ասել է.

«Մթթե դասակարգային պայքարը կապիտալիզմից դեպի սոցիալիզմ անցնելու շրջանում չի կայանում նրանում, վոր պաշտպանվեն բանվոր դասակարգի շահերն այնպիսի բանվորների քանակով չնչին խմբակներից, խմբերից, շերտերից, վորոնք (այդ բանվորները) համառորեն կառչած են կապիտալիզմի տրադիցիաներից, սովորներից և շարունակում են նախել խորհրդային պետության վրա առաջվա ժամանակների հայացքով—տալ իրեն «բիշ աշխատանք» և քամել «իրենից» շատ փող»:

Այդ հանգամանքի վրա չափազանց մեծ ուշադրություն պետք է դարձնենք, վորովհետև վոմանք կարծում են, թե պրոլետարիատի դիկտատուրան՝ դա կիսելի նման բան է, պրոլետարական դիկտատուրա.

բան չափազանց խիստ և դաժան բան է, և դա պետք է լավ իմանալ-
յեթե այդ մասին գիտեն մեր թշնամիները, հարկավոր է, վոթ
այդ մասին իմանան և մեր բարեկամները, հարկավոր է, վորպեսզի
այդ վոչ-վորակյալ բանվորները, վոր մենք ունենք, վորոնք դեռ չեն
անցել կապիտալիստական գործարանի դպրոցը (իհարկե դպրոցը չա-
կերաների մեջ) հարկավոր է, վորպեսզի այդ բանվորները մեր գործա-
րաններում զգան պրոլետարիատի միասնական կամքը, վորը մարմնաց-
նում է արտադրողական պրոցեսը ղեկավարող տնտեսական կամք
բանվորների մեջ, և այդ պրոլետարիատի կամքը պետք է լինի նրա
համար այն ուժը, վորին նա պետք է հպատակվի: Այդպես է դրվում
հարցը պրոլետարիատի դիկտատուրայի ժամանակ: Այդ ուղղութեամբ
պետք է աշխատանք տանել:

Վոմանք կարծում են, վոր կուսակցութեան քաղաքականութեու-
նը դեպի բանվորներն ու գյուղացիները կայանում է նրանում, վոր
գնաս նրանց մոտ, նստես կողքին, ասես՝ քեֆդ ի՞նչպես է, միքիչ ու-
խաժիվատ անես և այլն. բանվորն ու գյուղացին կիսեցիք բարիշնչա-
չեն, խնդիրն այն է, վոր պրոլետարիատի դիկտատուրան ամրացնենք,
վորպեսզի կարողանանք առաջ տանել սոցիալիստական շինարարու-
թյունը: Ծուլիբը, վորոնք արևելյան ծուլութեամբ են հիվանդ, վո-
րոնք պարսկական, ստրկական տեմպով են ուղում աշխատել, իհար-
կե չեն հավանում այդ բանը: Իսկ մենք կասենք՝ սատանան նրանց
հետ, իսկ մենք կշարունակենք մեր գործը:

Հետևյալը, վորը մեծ նշանակութուն ունի ինքնարժեքի իջեց-
ման և մեր աշխատանքների զարգացման համար, դա աշխատանքի
արտադրողական պրոցեսների կարգավորումն է: Աշխատանքի պրո-
ցեսների անկանոն ու անկարգ լինելն ստեղծում է բավականաչափ
պրոստոյներ: Անկասկած մեծ դեր է խաղում ինքնարժեքի իջեցման
դիրեկտիվի վոչ լրիվ իրագործման հարցում աշխատանքային ու ար-
տադրողական պրոցեսների անկանոն ու անկարգ լինելը: Պրոստոյը
շատ հաճախ կազմակերպչական ու տեխնիկական սխալների հետևանք
է: Յերբեմն այս կամ այն գործարանը, այս կամ այն ցեխն աշխա-
տանքն սկսում է առանց անհրաժեշտ պատրաստութեան կամ նախա-
գծի, կամ գործիքներ են պակասում, կամ վորեւե ուրիշ նյութ, և գոր-
ծը պրոստոյ է տալիս և այլն:

Ուշադրութեան արժանի յե այն հանգամանքը, վոր շատ անգամ
այդ պրոստոյը հաշվի չի առնվում, ու չեն ուսումնասիրվում դրա պատ-
ճառները: Դա արդեն հանցագործութուն է: Այստեղ պիտի շեշտել,
վոր հաճախ աշխատանքի արտադրողականութեան ու բանվոր դասա-

կարգի վոգեկորութեան թափը կարող է իջնել ու թուլանալ այդ աշխա-
տանքային ու արտադրողական պրոցեսների անկանոն ու անկարգ
լինելու պատճառով, ու դրա մեղքը գլխավորապես ընկնում է տեխնի-
կական ադմինիստրատիվ ղեկավարութեան վրա:

Այն ինժեները, այն տեխնիկը, այն տնտեսավարը, վոր իր ուժե-
րը մոբիլիզացիայի չի յենթարկի պրոստոյներ չստեղծելու համար, նա
գիտակցաբար թի անգիտակցաբար կատարում է ֆլուսարար աշխա-
տանք:

Հետևյալը՝ դա հետախուզական աշխատանքներն են. պետք է ա-
սել, վոր դրութեունն իսկապես լուրջ է մանավանդ պղնձի արդյունա-
բերութեան մեջ: Հետախուզական աշխատանքը յետ և մնացել. պարզ
է, վոր առանց այդ աշխատանքների զարգացման չեն կարող լինել մյուս
աշխատանքները, և գործը կարող է կանգնել: Այս տարի հետախուզու-
թեան համար տված է 750,000 ռուբլի, և ընկեր Չեկասինը միջոցներ է
ձեռք առնում, վորպեսզի ել ավելի տրամադրվի այդ նպատակին:

Հետևյալ հարցը կուսակցական ղեկավարութեան հարցն է: Մեզ
մոտ չեն սիրում խոսել այն մասին, թե արդյոք կուսակցական ղեկա-
վարութեունն արեւ է ամեն ինչ, վորպեսզի ինքնարժեքն իջնի: Իհարկե,
նվաճումներն ակնհայտնի յեն, բայց բացեր կան և պետք է խոսել այդ
մասին: Անցյալ տարվա 4-րդ պլենումի վորոշումների մեջ կա մի կետ,
վորն ասում է՝ սոցիալիստական շինարարութեան կանոնավոր ծավա-
լումն սպահովելու նպատակով մեծագուցն չափով ուժեղացնել կու-
սակցական որգանների (սկսած բջիջներից մինչև ԿԿ-ը) ղեկավարու-
թյունը տնտեսական աշխատանքի ասպարիզում, ձգտելով, վոր տնտեսա-
կան և վոչ մի քիչ թե շատ խոշոր ձեռնարկում չկատարվի առանց կուսա-
կցական կազմակերպութեան մասնակցութեան և միեւնույն ժամանակ
տնտեսական որգաններն ազատ լինեն բժախնդիր խնամակալութեանից:

Այդ պոլենկոմի յեթե Կենտկոմի կողմից իրագործված է, տեղական
որգանները դեռևս չեն կարող դրանով պարծենալ: Յեթե վերցնենք
Ալլահվերդու ռայկոմի նիստերի որակարգը և տեսնենք, թե վոր տո-
կոսն են կազմում տնտեսական հարցերը, ապա կտեսնենք, վոր տըն-
տեսական հարցերի տոկոսը դեռևս անհրաժեշտ չափի չի հասել: Ավելի
քիչ են քննութեան առնվում այդ հարցերը, քան թե հարկավոր է:
Ի՞նչ կասեք, յեթե ասեմ, վոր մեր ստացած տեղեկութեունների համա-
ձայն վոչ Ղափանի ռայկոմը, վոչ ել Ալլահվերդու ռայկոմը չեն բնեկ
իմեմարժեքի իջեցման հարցը: Առանձին այդ ցեխերի մեջ ի՞նչպես են տար-
վում այդ աշխատանքները, այդ ցեխերում ի՞նչ միջոցներ են ձեռք
առնված, վոչինչ չգիտենք: Մինո՞ւս և դա, թե վոչ. մինուս է: Այն,

Ղեկավարութեան կոնկրետ լինելը յենթադրուած է 1) ղեկավար կուսակցական մարմնի կողմից կոնկրետ դիրեկտիվ, կոնկրետ ցուցմունք, 2) այնպիսի միջոցներ ձեռք առնել, վոր անհրաժեշտ այդ դիրեկտիվի իրագործումը գործնականուամբ: Ինչ կնշանակի կոնկրետ դիրեկտիվ. դա նշանակում է ամենից առաջ կարողանալ յերևան հանել այս կամ այն կազմակերպութեան համար, այս կամ այն բնագավառում, այն խնդիրները, վորոնք հիմնականն են, վորոնք «վճռական ողակի» դեր են կատարում: Դա, իհարկե, շատ ել հասարակ բան չէ: Զի կարելի արվեստականորեն կամ կամայականորեն այս կամ այն ողակի ընտրել: Գլխավորն այստեղ կայանում է նրանում, վորպեսզի, հաշվի առնելով աշխատանքի բոլոր պայմանները, գտնել ու հասնել նրան:

Այս տեսակետից մի շարք բացեր կարելի յէ արձանագրել արդունաբերական շրջաններում՝ Ալլահվերդում և Ղափանի ռաջկոմների աշխատանքների մեջ: Նվաճումները հասկանալի չեն: Այն, վոր նրանք կարողացել են տանել ահագին աշխատանք կուս. անդամների քաղաքական դաստիարակութեան ու անկուսակցական բանվորների մասսաներին քաղաքականապէս ընդգրկելու, — դա չի կարելի ժխտել:

Մենք նկատում ենք, վոր արտադրողական պրոցեսների հետ կապված հարցերը քիչ են քննվում: Այդ հարցերի շուրջն անհրաժեշտ չափով չի կենտրոնացվում մասսաների ինիցիատիվան, նրանց ակտիվութունը, նրանց վոգեկորութունը: Յերկրորդ գլխավոր բացն այն է, վոր 6-րդ համագումարից հետո այդ ռաջկոմները դեռևս չեն կարողացել վերջնականապէս ձևակերպել կուսակցական ակտիվ կազմակերպութունը: Զե՛ վոր Լենինյան դասակարգային հաղթական դիրքերի վրա պետք է կազմակերպել կուսակցական ձևավորված ակտիվ:

Յերրորդ, ռաջկոմները չեն կարողացել դեռևս վորոշել աշխատանքի այն յեղանակները, վորոնք համապատասխանում են բանվոր դասակարգի տվյալ կազմին: Շաբլոն մեթոդներով աշխատանք չի կարելի տանել: Բանվորական կազմի ուսումնասիրութեան հետ Ալլահվերդում և Ղափանում պետք է մշակել աշխատանքի վորոշ, տվյալ պայմաններին համապատասխանող յեղանակներ ու ձևեր: Ինչո՞ւ համար այդ բանը չի արված: Դա այնքան ել հեշտ բան չէ: Իհարկե, ռեկոնստրուկցիայի շրջանը պահանջում է աշխատանքի նոր մեթոդներ, վորին զուգընթաց հարկավոր են և ուրույն մեթոդներ: Հարկավոր է այդ բացը վերացնել, վորպեսզի կարողանանք անմիջապէս ղեկավարել արտադրողական պրոցեսում կատարվող փոփոխութիւնները: Հարկավոր է, բացի այդ բոլորից, վորպեսզի ռաջկոմի քարտուղարը և պրեզիդիումի

անդամները կարողանան հասկանալ իրենց արդունաբերութեան պրոցեսները, վորպեսզի, յերբ բանվորը մի վորեկից արտադրական խորհրդակցութեան ժամանակ դուրս է գալիս մի բան և ասում՝ ռաջկոմի քարտուղարը կամ անդամը չլինի թե վոչինչ չհասկանան: Այդ բանը չափազանց վատ ազդեցութիւն է թողնում բանվորի վրա: հարկավոր է, վորպեսզի նա հասկանա, ուսումնասիրի, զբաղվի, հետաքրքրվի իր արդունաբերութեան արտադրողական պրոցեսներով: Յեթե նա այդ բաները չիմանա, նա վոչ մի բանվորի համար ավտորիտետ լինել չի կարող: Մենք չենք պահանջում, վոր նա ինժեներ լինի, բաց ընդհանուր առմամբ պետք է հասկանա գործը, նա պետք է աշխատանքի հետ արտադրութեան պրոցեսների առանձին մասնիկները կապի մեր կուսակցութեան մեծ խնդիրների հետ, պետք է՝ կարողանա մեծ գաղափարներն արտահայտել կոնկրետ, արտադրողական պրոցեսների մի շոցով և ընդհակառակը՝ պետք է կարողանա արտադրողական պրոցեսի այս կամ այն յերևույթը կապել մեր կուսակցական քաղաքականութեան ընդհանուր, մեծ գաղափարների հետ: Այդ տեսակետից մենք պահանջներ ունենք մասնավոր Ալլահվերդում և Ղափանի կուսակցական աշխատակիցների նկատմամբ: Յես կարծում եմ, վոր այդ ռաջկոմներում այսօր կուսակցական ղեկավարութեան տեսակետից յերկու գլխավոր հարց է դրված. մեկը՝ մասսայական քաղաքական աշխատանք գլխավոր հարց է դրված. մեկը՝ մասսայական աշխատանք արտադրողական պրոցեսն ու ներգրավել արտադրութեան կոնկրետ խնդիրներում մասսայի ակտիվութունը՝ կապելով այդ մեր կուսակցական ընդհանուր դիրեկտիվների հետ:

Յե՛վ յեթե այս յերկու խնդիրը համարենք գլխավորը, պետք է, ուրեմն, այդ յերկու խնդրի վրա կենտրոնացնել մեր ուշադրութիւնը: Սրելով ամբողջ ուշադրութիւնն այդ յերկու խնդիրների վրա, պիտի աշխատել ամեն մի կազմակերպութեան մեջ փնտռել, գտնել այն վճռական ողակները, վորից պիտի պլինդ բռնել: Այդ վճռական ողակները կազմակերպութիւնների համար: Ներք տարբեր են տարբեր կազմակերպութիւնների համար: Յերկու խոսք կադրերի մասին: Այսօր բավական չէ, վորպեսզի մենք անկուսակցական բանվորներին, չքավորին ու բատրակին ներգրավենք կուսակցական, խորհրդային շարքերը, ներգրավենք հասարակական աշխատանքներին, ներգրավենք սոցիալիստական շինարարութիւնը: Դա իր հերթին: Այսօր հարկավոր է կոնկրետ կերպով մտածել այն մասին, վոր հնգամյակն իրականացնելու համար հարկավոր են համապատասխան կադրեր: Այդ կադրերի ստեղծումն ահագին գործ է: Դուք գիտեք, վոր մեր յերկրում տեխնիկները, ագրոնոմներն

ու ալ սպեցները չափազանց քիչ են: Դուք գիտե՞ք, վոր մեզ հարկա վոր են բոլորովին ալ տիպի ինժեներներ, տեխնիկներ, ագրոնոմներ ու առհասարակ սպեցներ, քան նախապատերազմական ու նախահեղափոխական շրջանում: Նորերն ել քիչ են, չեղածներն ել վորակի տեսակետից թույլ: Մեր առաջնակարգ անելիքներից են.

1. Պահպանել հին սպեցներից նրանց, վորոնք անկեղծ ու ազնիվ կերպով տրամադրել են իրենց սոցիալիստական շինարարության (դրանց թիվը քիչ չէ):

2. Ստեղծել աշխատանքի միջավայրի ընկերական պայմաններ հին ու նոր սպեցների միջև և ամեն ջանք գործ դնել նոր սպեցների վորակը բարձրացնելու: Ստեղծել նոր կադրեր, վորոնց առաջ պիտի քաշեն մեր միջից՝ կոմունիստների, կոմյունիստների, բանվորների, չքավոր ու միջակ դուռնացիների ու բատրակների միջից: «Մեծ աշխատանքների» պլանն իրագործել առանց նոր կադրերի անհնարին է: Իհարկե, կադրերի հարցը վերջիվերջո կապված է մեր ամբողջ կուլտուրական ֆրոնտի հետ: Իդուր չի բաժանում լեները, թե «մութ ու անդրադետ ժողովուրդը հաղթել չի կարող»: Ահա թե ինչու կադրերի մասին խոսելիս ամենից առաջ պիտի մտածել և աչն մասին, թե ինչու, վորքան հաջող կտանենք մեր պայքարը գրագիտության ելեմենտար կրթության համար: Կուլտուրական ֆրոնտը չափազանց կարևորագույն նշանակություն է ստանում մեզ համար: Իդեպ, միքանի սպեցակերական չերևույթների մասին: Ալլահվերդում անցյալ տարի 18 ինժեներ կար, այս տարի 24 ինժեներ է, բայց ինժեներների մեծ մասը միքանի ամիս է, վոր աշխատում են այնտեղ: Ինչպես կարող է աշխատանքը հաջող գնալ, չեթե ինժեները միքանի տարի չնստի: Տեխնիկական ղեկավարությունը շատ շուտ փոխվում է, հարկավոր է նրանց պահել, վորպեսզի նրանք քիչ յերկար նստեն գործին: Վերջն է ավելի լավ, վորպեսզի նրանք չերկար նստեն այնտեղ, թե դեմագոգիայով զբաղվել, թե ինչու ինժեների կինը նստեց ձիով վրա:

Իհարկե, յեթե նրա մեջ վորեւ հակահեղափոխական գիծ տեսնենք, նրան կքենք, Իսկ յեթե աղէ չկա, պետք է ստեղծել կենցաղային պայմաններ, վոր նա ապրի: Ինչ վերաբերում է վորակյալ բանվորների կադրի խնդրին՝ ինձ թվում է, վոր այդ խնդրին առաջնակարգ խնդիրներից մեկն է: Այդ մասին չերկար խոսվեց, բայց այդ հարցը պետք է դարձնել լուրջ ուշադրության խնդիր, և վատ չի լինի, չեթե ավտորիտետ հանձնաժողով լինի, վորն այդ հարցով զբաղվի և լուրջ ուսումնասիրի. դա չափազանց կարևոր է: Այստեղ պիտի ուշադրության արժանի դարձնել այն անկանոնությունը, վորը նկատվում

է Ալլահվերդում, Ղափանի, Պեմդաշի ու ալլ արդյունաբերական ուղիներում մթերքներ մատակարարելու գործում: Իհարկե հիմնականում դա կապված է այն դժվարությունների հետ, վոր ընդհանուր է բոլոր վայրերի համար: Բայց չի կարելի պատկերացնել, թե ինչու այդքան խայտառակ դրություն մեջ են Ալլահվերդին ու Ղափանը: Անկասկած պատեղ կա անփութություն ու անուշադրություն ու անկասկած է վորոշ մարմինների պատասխանատվության հարցը: Ամենից առաջ աշխատանքի կազմակերպությունները պիտի գոռան այդ մասին, նրանց պատասխանատվությամբ պիտի կարճ ժամանակում բարելավել այդ վայրերի պարենավորումը: Սա չափազանց կարևոր է աշխատանքների բարձրացման, թե սպեցի և թե բանվորի դրության բարելավման համար: Վերջին հարցը՝ սոցիալիստական մրցակցության խնդիրն է: Սոցիալիստական մրցակցությունը դեռևս շատ անբավարար է մեզ մոտ: Այստեղ պիտի աշխատել, վորպեսզի այդ հարցի կիրառման ընթացքում չինոքեիկական բյուրոկրատական վերաբերմունք չլինի: Սոցիալիստական մրցակցությունը պետք է բյուրոկրատիզմի առաջն առնի, և այդ է նրա գլխավոր նպատակներից մեկը՝ լինելով ինքնաքննադատության ամենաբարձր արտահայտություններից մեկը. նա պայքարում է բյուրոկրատիզմի դեմ, նա ազատագրում է բյուրոկրատիզմից մեր խորհրդրական, կուսակցական, պրոֆեսիոնալ որգանները: Կուսակցական ու ամենից առաջ պրոֆեսիոնալ կազմակերպությունները պիտի աշխատեն խույս տալ բյուրոկրատիկ խնամակալությունից ու կենտրոնաձիգ ավելորդ տենդենցներից, ոժանդակեն ներգրավել մրցակցության մեջ նոր ու նոր ձեռնարկություններ, ցիխեր, գյուղեր, կոլխոզներ ու սովխոզներ: Մրցակցությունը սերտ կերպով պիտի կապված լինի ինքնաքննադատության լողունի կիրառման ու ծավալման հետ, նա պետք է վոչնչացնի պրոգրեսները, բրակը, բարձրացնի աշխատանքի արտադրողականությունը, նա պիտի հարվածի բյուրոկրատիզմը, անփութությունը, անպատասխանատվությունը և անտեսանալի վարությունը: Մեր թշնամիներն ասում են, վոր նոր բան են հնարել բալլերիկները—սոց. մրցում. վաղն ել մի նոր բան կհնարեն: Նրանք համարում են այդ տոնական չերևույթ, վորը նրանց կարծիքով վոչինչ համարում են այդ տոնական չերևույթ, վորը նրանց կարծիքով վոչինչ չի տա մեր ժողովրդական տնտեսությանը: Ընկերներ, դուք գիտե՞ք, վոր դա խաղի բան չի և վոչ ել տոնական չերևույթ է: Ընկ. Ստալինը և Սիկովնայի գրքուցիկ առաջարանն այսպես է սկսում.

«Հագիվ թե կարելի չե կասկածել, վոր մեր սոցիալիստական շինարարության ամենակարևոր փաստերից մեկը, յեթե վոչ ամենակարևորը, ավելա մոմենտում հանդիսանում է բանվորների միլիոնավոր

համար խորթ ե պրոլետարական իդեոլոգիան, վորոնք անընդունակ են ամրացնելու պրոլետարիատի դասակարգային դիրքերը, բոլոր կարյերիստները, շկուրնիկները, ազգայնական հակուսմանով գրավվողները և այլն և այլն: Իհարկե՝ մեզ մոտ մանավանդ հաճախ կարող ե յերևան գալ գոման ժամանակ այս կամ այն ընկերների կողմից, կամ խորթ ու թշնամի միջավայրի ազդեցություն տակ գտնվող անհատների կողմից, դասադան անձնական հաշիվներ, սկզբնական հակուսման, դիսկրեդիտացիա անող յերևույթներ և այլն և այլն:

Կուսակազմակերպությունն ու այն անկուսակցական բանվորական ու աշխատավորական մասսաները, վորոնք ակտիվ կերպով կներգրավվեն կուսակցների գոման գործին, մամուլի, բանվորների ու գյուղացիների ոգնությունը, կարող կլինեն այնպես տանել գոման ու մաքրման գործը, վոր կուսակցությունը դուրս կգա այդ մաքրման բովից ավելի ամուր, ավելի միասնական, ավելի ընդունակ իկատար անելու կուսակցության ընդհանուր խնդիրները և բարձրացնելու մասսաների ակտիվությունն ու գործնական աշխատանքները սոցիալիզմի հաղթական գործում: Նույնը պիտի ասել և խորհրդային ապարատի գոման հարցի վերաբերյալ: Դեռևս շատ հաճախ նկատվում են վորոշ խորհրդային հիմնարկների վորոշ ողակներում խեղաթյուրումներ ու սալթաքումներ կուսակցական դասակարգային գծից, Ամենաուժեղ պայքար բյուրոկրատիզմի դեմ, կազմավորված ելեմենտների դեմ, անհարազատ տարրերի դեմ խորհրդային ապարատում: Ամենավճռական կերպով առաջ քաշել սոցիալիզմ կառուցողների նոր ու նոր կադրեր բանվորների, բատրակների ու չքավոր ու միջակ գյուղացիների շարքերից: Մեր խորհրդային ապարատը դեռևս շատ ու շատ մաքրման—կարգավորման կարիք ունի, ստույգ ու ճշգրիտ կատարելու համար կուսակցության առաջ դրված խնդիրները:

Ինչ վերաբերում ե կոմսոմոլին, այդ մասին այստեղ շատերն արտահայտվեցին. պարզ ե, վոր ներկա շրջանում մանավանդ կոմսոմոլը պիտի լինի կուսակցության ամենահավատարիմ ոգնականը: Կոմսոմոլի ամենագլխավոր խնդիրներից մեկն ե՝ պահպանել լենինյան գծի անաղարտությունը. կոմսոմոլը պիտի տա նոր ու նոր կադրեր սոցիալիստական շինարարության համար. կոմսոմոլը պիտի լինի դասակարգային պայքարի առաջին շարքերում գյուղում ու քաղաքում, կոմսոմոլը պիտի իր բոլոր ուժերը արամադրի հնգամյակն իրականացնելու համար, նա պիտի համակվի չտեսնված վոգեկորությամբ ու տոգորի ամենալայն աշխատավորական խավերը կուսակցության ենինյան գաղափարներով:

Այսօր, չերբ մեր բոլոր աշխատանքների շեշտը դրվում ե արտագրական պրոցեսների վրա, այսօր, չերբ մեր հաջողությունների չափանիշն ե, թե վորքան արդյոք մենք կարողացել ենք ավելի լավ արտադրել, սովորեցնել մեր մասսաներին, այսօր ավելի քան պատվավոր ու մեծ են յերիտասարդ բայլչեկներն անելիքները:

Առաջ ել միշտ մեր առաջ դրված ե չեղել լավ արտադրելու լոգունը, իսկ այսօր, ել ավելի քան յերեկից, պիտի մեր անելիքների կենտրոնում գնենք լավ ու հաջող արտադրելու լոգունին ու արտագրական սմիչկալից բոլոր դիրքերի ամրացումը: Դա ռեկոնստրուկտիվ շրջանի, ՆեՊ-ի յերկրորդ շրջանի գլխավոր լոգունն ե:

Ուրիշ խոսքով, ինչպես շատ ճիշտ կերպով շեշտեց ընկ. Ստալինը 15-րդ համագումարում, Լենինի իր ժամանակին տրված հարցը՝ «ով ում» — այժմ տեղափոխվում ե արտադրության ասպարեզը: Յեթե ՆեՊ-ի առաջին շրջանում, վերականգնման շրջանում այդ պրոբլեմը դրված եր գլխավորապես առետրի, շուկայի բնագավառում, այսօր, ՆեՊ-ի յերկրորդ շրջանում, ռեկոնստրուկտիվ շրջանում այդ պրոբլեմը տեղափոխվում ե արտադրության բնագավառը: Այժմ ամենից ավելի պիտի ջանալ լավ ու հաջող արտադրել:

Ահա այն ողակը, վորից պինդ կպնելով՝ կարող կլինենք դուրս քաշել սոցիալիստական շինարարության ամբողջ շղթան: Ահա այն առանցքը, վորն իրականություն կդարձնի հնգամյա պլանը: Ոգտագործել մեր տրամադրության տակ յեղած բոլոր հնարավորությունները: Մորիլիցացիայի չենթարկել մեր բոլոր ռեսուրսները, իմի թյունները: Մորիլիցացիայի չենթարկել մեր բոլոր ռեսուրսները, իմի հավաքել մասսաների եներգիան, կամքն ու ուշադրությունը մեր ժողովրդական տնտեսության գլխավոր խնդիրների վրա, և կարելի կլինի իրագործել հնգամյակը, լոգունը ունենալով Լենինի հետևյալ պատգամը.

«Նրանք ու բարեխիղճ պահել փողերի հաշիվը, տնտեսավարել խնայողաբար, մի ծուլանա, մի գողանա, աշխատանքի մեջ կարգ ու կանոն ունեցիլ», — հենց այսպիսի լոգուններն են, վոր բուրժուականոն ունեցիլ, իրեն շահագործող դասակարգի, տիրապետությունը նման ճաղիայի՝ իր, իրեն շահագործող դասակարգի, տիրապետությունը նման ճաղաբով սքողիլու պահուն իրավամբ ծաղրված լինելով հեղափոխական պրոլետարիատի կողմից, այժմ, բուրժուազիայի տապալումից հետո, մոմենտի հերթական և գլխավոր լոգունն են դառնում: Յեվ աշխատավորների մասսայի կողմից այդ լոգունների գործնական կենսագոր-

ծումը հանդիսանում է, մի կողմից, չերկրի փրկութեան միակ պայ-
մանը... մյուս կողմից՝ այդ լողունները գործնական կենսագործումը
խորհրդային իշխանութեան կողմից, նրա մեթոդներով, նրա որոնք-
ները հիման վրա, — անհրաժեշտ է և բավարար սոցիալիզմի վերջնա-
կան հաղթանակի համար, անհրաժեշտ է և բավարար սոցիալիզմի կա-
ռուցման համար»:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0207468

32.317

А. Костанян

Очередные задачи нашего хозяй-
ственного строительства

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ЭКОНОМИЧЕСКИХ
НАУК
Академии Наук
СССР

ԳԻՒՆ 20 4.